Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА, И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 17 февраль, 1979 шу. • № 21 (5907). • Мах 2 кепиг.

ПАРТЕН ХАЛКЪЕН ЦХЬОАГIО ЙОХАРГЬЯЦ

КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяра тIаьхьа къахьегаш болча советски халкъа вахаре кхы цхьаьнга а цхьа лоархIаме этап хьаттIа отташ латт — СССР Лаккхехьарча Советан ду хоржамаш. Цу лоархIамеча политически событена къахьегама хьинари политически санхетамий лакхбаь нисъболхача цар шоай таханарча гIулакхий дехалера программа санна тIаийцад КПСС ЦК Советски Союза берригача харжархошка, гражданашка даь Кхайкар. Цунна доагIаш доладолж дала лерхIаш болча республикан къаьст-къаьстача къахьегамхоша, бIарчча коллективаша шоашта социалистически декхараш тIаийцад иттлагIча пятилетина диъ лагIча шера хьалхарча кхаь бетта план 4 март тIаккхоачаш кхоачашъяь лийха. ХIаьта цу даькъе дика кхоалаш хьа а боагIа царех дукхагIбараш.

ТIаккх аьна хьайнаьар Крупски цIерагIа культура Дворец. Укхаза торжественни хьале Нохч-ГIалгIай АССР-гара № 670 йолча Октябрьски хоржамий округе гIолла СССР Лаккхехьарча Совета Къаьмий Советe харжа депутаталла кандидат волча КПСС ЦК членалла кандидатаца, КПСС ЦК машиностроение Отдела заведующица Фролов Василий Семеновичаца харжархой вIашагIкхетар чакхдаьлар.

Хьал а гIайтте, массане тIоараш детташ хьаллоац вIашагIкхетаре сийлен президиуме КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель нохкъост Леонид Ильич Брежнев керте латта КПСС ЦК Политбюро харжа, аьнна енна предложени.

Лоаца къамаьл а деш, вIашагIкхетар хьадел КПСС Октябрьски райкома хьалхарча секретара Ю. В. Кузнецова. Цо аьлар:

— Коммунистийн парте боацарийн блока кандидата тIехьа шоаш кхаж тассар а чIоагIа раьза болга хIанз хьакхайнадеча советски халкъа цIаьхха а хьагойт шоаш Коммунистически партен Советски пачхьалкхени чурчен арахьарчен политикана чIоагIа мутIахха хилар. [illegible] дала парте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара тIаIертта къахьегаш бола уж нерда толамаш даьха 4 марта хургдолча хоржамашта накъабаха лерхIаш хилар.

[illegible] ненски локомотивни депо машиниста П. К. Думчиковна. Гулбеннарашта цо дIабовзийт В. С. Фролова къахьегамен общественни вахарах кийнъ. Даьхенна хьалхашка доккхий хIамаш карагIдуларах цунна еннай шинъ Ленина орден, Октябрьски Революце орден, шинъ Къахьегама Цlеча Байракха орден, «Знак Почета» орден а дукха медалаш а. Белгалдоаних, из укх округе гIолла шоалагIа СССР Лаккхехьарча Советe вахийта шоай ийкал веш харжархоша белгалвоаккхаш хилар.

Шийн къамаьл чакхдоалаш цо беррига харжархой тIахьийхар хоржамаш хулача дийнахьа нов. В. С. Фроловна тIехьа кхаж тассара.

Цхьаннена тIехьа шоллагIвар воалаш трибуна тIа бувл района къахьегамхой винадаш: Л. Ф. Лещук — кандидата доверенни йола, Грозненски вагонни депо инженер, Р. Т. Голбураев — «Октябрьнефть» НГДУ парткома секретарь, М. А. Муталиева — № 2 йолча городской больница лор, В. И. Шевлякова — машинаькъа Грозный станце оператор. Цар а иштта цига къамаьлаш даьча кхычар а дукха дIайха дешаш аьлар шоай кандидатах, шоай округе гIолла шоалагIа хержача СССР Лаккхехьарча Совета депутат волча В. С. Фролова района, республика халкъа боахам дегIабоалабеча шийтара хьинаре гIулакхаш гойтад яхаш дувцар. Цар шоай коллективий цIерагIа хьакхайнадир массане а цхьан бартаца, шоай кандидат хьаллоацарехьадир цунна тIехьа кхаж тоссаргхилари.

ЧIоагIа вевзаь тIаьц цул тIехьагIа къамаьл деш хинна нов. В. С. Фролов. Цо дег тIара баркал аьлар шийн иштта сий дарах, дIайхен доттагIалех дешаш аларах. Цар дукхача хIамашта декхарийла ву со, аьлар цо. Коммунистийн парте боацарийн йохаргIоацача блока кандидатех харжархой иштта тешам баларо хьагойт вай халкъ Коммунистически партена боарам боацаш мутIахьа хилар, цун ленински генеральни никъ, массане а цхьа барт-уйла йолаш, хьаллоацаш хилар.

Советски халкъа карагIдийнна деррига толамаш вай парте Центральни Комитето, тешаме ленинец, машарах коммунизманен тIехьара кIаьдлуш воаца къовсамхо КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель нохкъост Л. И. Брежнев керте латтача ЦК Политбюрос беча тIехьаьнна хьинарехча балхаца дувзадена да.

Парте экономически политика чакхйоахача цхьадолча гIулакхех хьахинарех ше дувцаш, депутаталла волча кандидата белгалдаьккхар, 1974—1978 шерашка тIакхийттача промышленни продукце боарам укхал хьалха дIадахача пхе шерица нийсбича ялхагIча пятилетие еррига арахийца продукце миссел хилар. Укхал хьалха дIадаха хоржамаш хиннача тIехьагIа болх бе йолаллийтай нерда 1344 йоккха предприятия.

Общественни производства боарам лаккхбалар парте социальни программа толаме чакхъяхара йола лард я. Укхал хьалха дIадаха хоржамаш хиннача тIехьагIа чакхдаьннача шерашка тIара сага тIайоагIа реальни доходаш [illegible] процент лаккхъенний. Пхе шера советски наха еннай 11 миллион гартта квартира.

ДIахо нов. В. С. Фролова дийцар машиностроении энергетикан дегIайоалаярах. Машиностроенеи металлообработкеи тIаккхийттай 62 процент продукци, нерда болх бе йолаллийтай 53 миллион киловатт совгIа низ бола энергетически мощностеш, аьлар цо.

В. С. Фролова къамаьла дикка доакха даькъа Нохч-ГIалгIайчен карагIдаьннарашта хетадаь дар. Цо белгалдаьккхар, керттера промышленно - производственни фондаш республике 1974 — 1978 шерашка 1,4-зза, дикала лаккхерча категорех йола изделеш 1,7-зза тIаккхийттала.

Къаьстта дIайха къамаьл дир В. С. Фролова нов депутаталла харжа кандидат вейча Октябрьски района къахьегамхоех лаьца. «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизагIа шерра социалистически ях йоаржаар бахьан долаш районе хIанз тIехьаьоасаш цхьайкха предприяти ца хиларо гIадийгаьш аьлар цо. Нов. В. С. Фролова хьайда дийцар, боахама кулгалхоша, къахьегама коллективаша кхоачашдара шоай терк ма дезача гIулакхех.

[illegible]

В. С. Фролова цIаьхха а баркал аьлар харжархошта шийн иштта сий дарах, тешам белар но ца доадара шие кхобергбоацаш ше хиларех.

ВIашагIкхетаре даьккха доацаш вар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь А. В. Власов, НГIАССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Боков, КПСС обкома секретарь М. А. Дорохов, парте Грозненски горкома хьалхара секретарь Н. Н. Семенов.

* * *

Iоха моттиг йоацаш йоалар Вознесенскерча газ чакхйоахача завода Цlе уголок. № 399 йолча Сунженски хоржамий округе гIолла СССР Лаккхехьарча Совето депутаталла харжа оттаваьча шоай кандидатаца Дзармотов Суламбика Мусайца вIашагIкхетаре гулбеннабар еррига юрташкара, города участкашкара къахьегамхой, общественни организацей викалаш.

Цига къамаьлаш даьча кандидата доверенни болча Назрановскерча «Электроинструмент» завода цеха начальника заместителa А. И. Дошоклоева, Вознесенскерча газ чакхйоахача завода инженера Г. В. Ярцевас гулбеннарашта дийцар шоай кандидата М. С. Дзармотова вахара а къахьегама а лаьцах. Цар харжархой тIахьийхар хоржамаш деча дийнахьа — 4 марта, массане раьза волаш, коммунистийн парте боацарийн блока кандидата, халкъа тешамеча воIа М. С. Дзармотовна тIехьа кхаж тассара.

Дег тIара не тIахьехам хьаллоацаш собране къамаьлаш дир Вознесенскерча газ чакхйоахача завода парткома секретара В. И. Чирнова, «Кавказ» совхоза прораба М. И. Мамилова, ВГПЗ механика А. А. Зандакова, кхычар. Цар дийцар шоай коллективашка къахьегама хьинар айдаларца КПСС ЦК СССР берригача харжархошка, гражданашка даь Кхайкарал тIаьцарах, цунна жоп луш кердача къахьегама толамашца хоржамаш ду ди белгалдаккхара тIехьа шерра яржача социалистически яхьах, КПСС ЦК, Советски пачхьалкхен чура а арахьара а политика МагIалбинерча къахьегамхоша дег тIара къобалдеш хьалхьаоацаш хиларах, социалистически Даьхен ниа чIоагIбара хьинар кхо ца деш къахьега шоаш кийча хиларах.

Собране къамаьл дир СССР Лаккхехьарча Совета депутаталла кандидат волча Назрановскерча «Электроинструмент» завода токара М. С. Дзармотова. Цо дог раьза долаш дийцар шийн коллектива къахьегама толамех, бакхагIболча новкъостех, белгалдаьккхар, иштта лаккхача къахьегама сийлента кхоачаш ше хьалъоттаваьр социалистически предприяте интернациональни коллектив хилар. Цо дег тIара баркал аьлар Советски пачхьалкхен лаккхерча органе харжа ше оттаваьча а хьаллаьцача а къахьегамхой коллективашта, кхы а хьинарегIа къахьега, беррига низ дIалуш харжархой тешам кхоачашбе дош а делар.

КЕРДАЧА ШЕРА КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

Гудермесски районе социалистически яхье хьалха латтача боахамашта юкъе я «Восточный» совхоза хьайбаш леладерий коллектив. ДIадахача шера пачхьалкхена 36 тонн дулхи 390 тонн шурей дIаденнад оаха. Цунах 16 тонн дулхи 20 тонн шурей вланал дукхагIа да.

ДIадахача шера санна къахьег оаха хIанз а. Январь бетта план дикка тIеххкхоачаш а еш, таханарча денга Даьхенга 9 тонн дулхи 21 тонн шурей еннай хьайбаш леладерий коллективо.

Боккха бац тха хьайбай боахам — цхьа комплекс я шурий ферма доалахьа. Дерригаш а 457 бежан мара дац, царех 100 етт а болаш. Дика Iуйнал ду хьайбашта.

Хьинала къахьегаш ба ферма коллективе дукхагIбараш. Масала, хадданза яхье хьалха я къона доярка коммунист Саидова Лиза. ДIадахача шера хIара Iаттагара 2900 килограмм шура явккхай цо, план 2250 йолча. Цун сийна правлене нов урагIа егIай Цlе байракх. ШоллагIча моттиге я хIара Iаттагара 2800 килограмм шура [illegible] Сагатаева Айза, цунна тIехьа Мурадова Товмани.

Уж толамаш дахара доярашта новкъостал ду скотника Мачигов Джансолтас. [illegible] ду цо. ХIара Iатта лу [illegible] килограмм [illegible], 50 килограмм силос [illegible] ма эша жоана. Цудухьа хIара Iатто юкъера лаьрхIача 7,5 килограмм шура лу ферме. Совхха укх хана хиначул 300 грамм дукхагIа а, района боахамашта юкъе эгтара лаккхагIа бола хьоклам а ба ия.

Цул совгIа дIалуш йола еррига шура хьоанал 3,8 процент йолаш диналга дилача цхьоалагIча сортах я.

Хьайбаш леладерий толамашта доккха дакъа юкъедилхьад Iаьсий леладеча Ханахмедова Пияна, цо кхоабача хIара Iаснига 400 грамм дулх тIаккхет дийнахьен бусн, план 350 йолча.

Хьайбай продукци мадхулла дукхагIа ннкха болхлой безам боагIаргболаш моральни материальни гIойлеваш лелаю боахаме. ХIара бетте социалистически яхье хьалхарча моттигах карара кара тела цlе вымпел тел, цул совгIа хьалхарча кхаь моттигах ахчан совгIаташ лу.

Дика вIашт1ехьбаьккхаб ферма болхлой салоIам а. Из гIулакх даьд ферма бригадира коммуниста Тагаев Вахас. Цlеден салоргIатен я цIеча уголока помещени. Ловза шашкаш, шахматаш, деша керда газеташ, журналаш, хIаьта передачашка хьажа йиш йолаш телевизор я. Хьайбаш леладерий болх хIара дийнахьа дIалзбу хьокхамий улга тIа. Агитационни салоIамен болх лерттIа дIаштIехьбаьккхаб. ДIадахача шера республике яржача социалистически яхье шоллагIа моттиг яьккхар тха ферма цIеча уголоко.

Лакхе йийцача гIойлеваша дегIайоалаю ферма болхлой къахьегама овсарле, безам хулийт кхы а лаккхагIа толамаш даха. Цудухьа пятилеткa диъ лагIча шера оаха лерхI, КПСС ЦК июльсиня ноябрьсиня Пленумий решенешта гIулакхаца жоп а луш, Даьхенна 30 тонн дулхи 200 тонн шурей дIадала. Уж цифраш соахкарчуя кIезигагIа хилара бахьан да боахама лостам хувцалуш хиларах оаха хьайбаш кIезигдаьлга.

ЛерхIар кхоачашдара эша торонаш йолаш я. Тхога цхьан шеран ах шеран тоъал тайп-тайпара доакъар да, хIаьта ферма коллектив хьинарах йиззан барт тайнен я. Из да толам баккхара массаза а новкъостал дер.

Л.-А. ХАНАХМЕДОВ,
Гудермесски района «Восточный» совхоза воккхагIвола зоотехник.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком хьежай 1979 шера январь бетта районий, колхозий, совхозий, фермай, бригадай хьайбай боахама болхлоша хьайбай продукташ дукхагIа ахарен кийчъяран тIехьа лелаьча республикански социалистически яхьа итогашка.

Социалистически яхье котъяьннарг а лаьрхIа республикански газеташ тIа чIоагIдаьча сийлен Улга тIа яьхай:

РАЙОНАШ:

ШЕЛКОВСКОЙ,
НАУРСКИ:

КОЛХОЗАШИ СОВХОЗАШИ:

Шелковской района «Путь к коммунизму» яха колхоз,
Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз,
Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIа совхоз,
Надтеречни района «Гвардейский» совхоз,
Шалински района «Шалинский» совхоз;

ФЕРМАШИ БРИГАДАШИ:

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза № 2 йола шурий ферма,

Наурски района «Советская Россия» яхача совхоза шурий ферма,

Шалински района «Южный» совхоза шурий ферма,

Грозненски района «Гикаловское» яхача ОПХ шурий ферма,

Назрановски района «Октября 40 шу» яхача совхоза № 3 йола шурий ферма,

Надтеречни района «Верхне-Наурский» совхоза шурий ферма,

Сунженски района «Ассиновский» совхоза шурий ферма,

г. Грозне Ленински района «Родина» яхача совхоза шурий ферма,

Ножай-Юртовски района Жданова цIерагIа колхоза хьайбай ферма.

КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома керара нара тела цIе вымпелаш а хьожаеш республикански газеташ тIа чIоагIдаьча сийлен Улга тIа баьхаб районий группашка гIолла шоай отраслешка доккхагIа хьокхамаш даьха хьайбай боахама болхлой:

Гайдарбекова И. — Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка,

Саранджиева В. — Грозненски района «Гикаловское» яхача ОПХ доярка,

Исраилова К. — Шалински района «Южный» совхоза доярка,

Мукушева З. — Веденски района «Прогресс» яхача совхоза доярка,

Балиева З. — Ножай-Юртовски района колхозашта юкъерча объединене хьайбаш леладер,

Умаев В. — Грозненски района «Загорский» совхоза хьайбаш леладер,

Мусхаджиева А. — Шалински района «Автуринский» совхоза Iаьсий леладер,

Берсанукаева Т. — Шалински района «Кавказ» яхача оалхазарий фабрика оалхазараш леладер,

Зезухаметов Н. — Шелковской района «Шелковской» совхоза воккхагIвола жа Iу.

Ачхой-Мартановски района «Орджоникидзевский» совхоза сонови цехе дикагIа лоархIача производственнех цаI я лаборантка Мутузова Бика. [illegible] шера [illegible] Цу шерашка шийн балхах тIехдика кхийттай Бика. Цудухьа вIаштIехьдоал цун ше еш йола анализаш дикен тIехдиккаш мара ца хилийта. [illegible] Цхьа хана [illegible] Назрановски юртсовета депутаталла. Цу балхатIа шийна тIадехна декхараш а даим цIенен дийзаи кхоачашдеш я из.

Иштта къахьегаш а общественни балха тIа хьинаре дакъа лоацаш а йолча цунна дукха сийлен грамоташ махьера совгIаташ тийннад, цун кийкха тIа лепаш я «Социалистически яхье котъяьннар» яха сийлен Знак.

СУРТА ТIА: лаборантка В. Мутузова продукцеш анализ еш я.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРАШ ДАГАБУВЛ

Пятилетка кхоалагIча шера района фермай къахьегамхоша баьча балхахи диъ лагIча шера хьалхашка латтача декхарехи дар дукха ха йоацаш парте Шалински райкома заседаний зале хиннача совещание хьайбаш леладерашa дийца дош.

КПСС ЦК июльски Пленуме нов. Л. И. Брежнева лаьча доклада тIа а Пленума сацам тIа а белгалдаьккхача тайпара, доккхий декхараш да дIахо юрта боахам дегIабоалабера кхоачешде дезараш.

ДIадахача шера итогех дийцача, колхозашеи совхозашеи пачхьалкхенга дехкад 2501 тонн дулхи 6263 тонн шурей, план 2760 тонн дулхи 6595 шурей йолча. Цул хьалхарча шера дехначул а 5 процент дулхи 4 процент шурей кIезигагIа да из.

Дулх дохкара план кхоачашъяьяц «Автуринский» совхозо, ХХ партсъезден Ленинeн цIерагIча колхозаша. Шура дIаяхара план кхоачашъяьяц цу боахамаша, хIаьта иштта «Предгорный», «Джалка» яхача совхозаша, Куйбышева цIерагIча колхозо. 1977 шера дIаеннача [illegible] тонн [illegible] колхозо [illegible] пачхьалкхена дIаенна шура, ХХ партсъезда цIерагIча колхозо дIаяннар — 63 тонн кIезигагIа. ТIехьа [illegible] Цунна [illegible] да уж 169 эзар фуъ.

ДикагIа лелац доахан дебадара болх а. Еррига района юкъера лаьрхIача 100 Iатта тIехьа 65 Iасилг мара кхедаьдац. ХIаьта къаьстта боахамашка хьежача, «Автуринский» совхозе — 53, «Предгорный» — 56, Ленина цIерагIча колхозе — 60 Iасилг кхедаьд хIара бIаь Iатта тIехьа.

Из иштта дале а, цхьацадолча боахамашка хьайбаш леладераша дика толамаш доах. Масала, дIадахача шера хьайбай продукташ йохкара план 118 процент кхоачашъяьй «Шалинский» совхозо, хIаьта «Южный» совхозо 117 процент шурей 130 процент дулхи дехнад.

Кхычарел дикагIа да «Автуринский» совхоза бруцеллези ферма хьокхамаш, совхоза бIарчча хьайнцача лакхе аьнача бесса во болх бой а. Шура йохкара план 129 процентий дулх дохкара — 108 процентий кхоачашъяь цу коллективо. ХIара бIаь Iатта тIехьа 90 Iасилг хьаякхедаьд, хIара Iаттагара 2320 килограмм шура яьккхай. 1977 шера яьккхачул 1700 килограмм дукхагIа я из.

Района боахамий коллективашта юкъе кIезига бац хьинар дола къахьегамхой, шоай болх дика бовза говзанчаш. Масала, хIара Iаттагара 3572 килограмм шура яьккхай «Южный» совхоза доярка Октябрьски Революцен «Знак Почета» яхачен ордений кавалера К. Исраиловас; лакха хьокхамаш да «Автуринский» совхозерча Iаьсий леладечун Октябрьски Революце ордена кавалера А. Мусхаджиевай. Цо кхоабача хIара Iасилга дийнахьен бусн юкъера лаьрхIача 971 грамм дулх тIаккхет. Шоай группера хIара Iаттагара 3 эзар килограмм совгIа шура яьккхай цу боахама доаркаша В. Умаровас, М. Дадаевас, Д. Альвиевас, П. Шабазовас.

Цу хьалхалаттарий толамаш хьагойт торонех биззa пайда а эцаш болх беш хилча хьайбай продукташ дукхагIа яха хIара боахаме вIаштIехьа долга.

Районе хьайбай продукташ йоахилга лоxдалара бахьанаш гуш да. Цхьа-дале, керда опыт юкъе йоалляц боахамашка, дукхагIдола бахьаш кулг-кара ду. ШоалагIа-дале, боагIача тайпара тернам тIабахийтац хьайбаш леладерий керда кадраш кIеара, хьайбай фу тоадара. КхоалагIа-дале, доакъараш кхоачам хиллал Iалашдац, долаш дараш а дика хилац.

Цу дешашта а хIаьта дIахо йодача хана болх дикагIа леларгболаш вIаштIехьбаккхара а хетадаь дар совещание даь къамаьлаш.

А. БАРЗАНУКАЕВ.

ДIАДОЛАДЕННАД КХАШКАРА БАЛХАШ

Укх деношка шоай тракторашка аракьхар кхашка Шелковской района «Красный пахарь» колхоза механизатораша. Люцерна ийлха йолча моттигашка из культура тIаIаш, зяба аьха лаьтта цампидаккхара, тIоадал соцаяра макхаш доахаш, гурахьа дийначa ялата подкормка еш, органически удобренешца лаьтта хьаьндеш ба уж хIанз.

Люцерна еррига а 1200 гектара тIа я цу боахаме. Цунах 400 гектар гаргга яр боарамал кийлхагIа я. Из листагIа хургйолаш хIанз фу дIадувш ба къона механизатораш кхалнах Белинова Евдокии Кравченко Клавдии. Балха нормаш хIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 130 — 150 процент кхоачаш а еш хIанзле 150 гектар совгIа долча кхай тIа люцерна дIаийнай цар. Толамца кхоачашду къахьашка латта декхараш сеялка тIа латтача А. Павлова а.

Керда фу дIадувшие а макхаш доах люцерна йолча кхашка. Из болх къаьстта дика чакхбоаккх соахка механизаторий курсаш чакхъяьхача трактористаша комсомольцаша Торба Алексейи Салманов Саид-Салимеи. Ди дIадахийтац царех хIаране балха нормаш 180 — 200 процент кхоачаш ца еш. Болх дика бара къаьстта йоакхо ю.

Кхашка Iайна тIоадал соцаяр, лаьтта цамца а доаккхаш нийсдар дукха балхаш деш виъ тракторист ва. Царех Усманова Амьяда беча балха къаьстта раьза ба колхоза кулгалхой. Балха нормаш дикка тIеххкхоачашъеш хилaрал совгIа ше хьадер тешамен дикен ду цо.

Гурахьа дIадийна ялат 3100 гектара тIа да боахаме. Цунна самолетацеи РУМ яхача агрегаташцеи минеральни удобренешца подкормка яь а баьнна, хIанз комсашта подкормка еш ба колхозхой. Кхалярцаша санна, удобренеш оалашка кхоачийташ. Цу балхашта кулгалдеш ва йоккха опыт Iоаль Попов Василий.

Зяба аьха лаьтта органически минеральни удобренешца хьаьнду. Органически удобренеш 11,5 эзар тонн дIайихьай кхашка.

Иштта, кхашка болх бо йиш хулийташ цIаьхха этача хоаттамах ма-хулла бокхагIа пайда эца гIерташ къахьег укх деношка колхоза кхаш леладераша. ХIаьта пятилетка диълагIча шера кхоачашде дезаш царна хьалхашка латта декхараш доккхий да. План 24 йолаш, хIара гектара тIара 29.7 центнер на бола ялт чуда дош деннад цар.

Укх шера де лаьрхIар чакхдаккхара колхозхойна дика лард еллай. Соахкарчул дукхагIа йолаш Iалашъяьй тайп-тайпара минеральни удобренеш, хIанзале тоаьь яьккхай кхоъ мара ца юсаш 30 комбайн. еррига тракторaш, тIехьаьяваа инвентарь. Из толам баккхарах механически мастерске сийна (заведующи Терносков Василий Антипович) колхоза контора хьалхашка къахьегама сийлен Байракха аьнй.

Боахама курсашка кийчбеш ба нерда механизатораш а. Иштта, 20 трактористеи 30 комбайнери. Белгалдаккха доагIа боахаме болча механизаторех 70 процент нагий нах хилар.

М. ХАМАТХАНОВ.

Дикали эффективности лакхлуш я

ДIадахача шера даьхача толамашa дог гIоадаьккха э болаш бевaб 1979-ча шерчу Грозненски локомотивни депо къахьегамхой.

СССР Лаккхехьарча Совете хулача хоржамашa политически къахьегамен хьинар айдаь карайнцай шера нерда вахта. Кердача низаца ираж латт цу политически лоархIамерча гIулакха тIехьа вIашагIъелла социалистически яхь.

Шоаш тIаийца декхараш гIулаккхашца чIоагIду цар. Мовхьаш дIа-юха кхаьхьара январь беттара план бутт чакхбала диъ ди эшаш кхоачашъяьйяр. Цу юхедисача деношка планал совгIа бIаь эзар совгIа тонно-километраш яьй.

Машинисташа цахаддаш яIаьхий а еш балха нийсе кхухь поездаш дIа-юха кхувлара дикагIйола опыт. Карара шу доладелчахьа цар дIа-юха йигай 120 гаргга деза мовхьаш тIадола поездаш, царца нормал совгIа дIа-юха дихьад 40 эзар тонн хьалхьбоахама мовхьаш, иштта кхоьйй бIаь эзар совгIа киловатт-сахьат электроэнерги.

Шийн къахьегама толамашца белгалваьнна ва машинист Кашинин Дмитрий. Цо хIанзалехьа дIа-юха йигай 8 деза мовхьаш тIадола поездаш, нормагIа лаьрхIачул совгIа 3 эзар тонн гаргга мовхьаш дIа-юха дихьад царца, хIаьта 3 эзар совгIа киловатт-сахьат электроэнерги а кхоьйй.

Ф. СУХАНОВ.

II пятилетка календарагIа

ИттлагIча пятилетка хьалхарча диъ шера задани В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга кхачалехьа кхоачашде доккхий декхараш тIаийцад «Чечингсельстрой» треста чуйоагIача гIишлон организацей бIаьш бодча гIишлонхоша. Шерра социалистически яхь йоаржаьча царех дукхачешa шоай торонехи кхоачамехи биззa пайда а ийбеш, ханал дукха хьалха кхоачашдаьд шоаш тIаийца декхараш. Пхе шера план хIанзлехьа тIехкхоачаш а яь, пхьайтталагIча пятилетка чутах къахьегаш ва 26 гIишлонхо. Царех я ПМК-921 коллективера отделочникий бригадир Чимаева Iайна, штукатур-маляр Дукаева Зура, ПМК-233 плотник Гелисханов Макшарип, кхыбараш.

Пятилетка диъ шера задание хIанадехьа кхоачаш а яь, гIадоагIача шера календарагIа къахьегаш ва треста чуйоагIача гIишлой организацешкара 60 гIишлонхо. Царех ба Назранерча ПМК-432 отделочникаш Местоева ПитIамат, Галаева Моти, Богатырева ПитIамат, ПМК-557 каменщик Хамзатханов Сайт-Хьасан, бульдозерий машинисташ Авдеенко Василий Григорьевич, Матаев Iабдурахман-Даудович, кхы дукхабараш а. Шоай къахьегама толамаш цар хетаду СССР Лаккхехьарча Совета хоржамаш хулача цIейна.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа оттабаь вай кандидаташ

ДЗАРМОТОВ
Суламбика Мувса—
№ 399 йолча Сунженски округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжа оттабаь кандидат

Дзармотов Суламбика Мувса Гl. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент» аллача Назрановски завода токарь ва. Из ваьа 1950 шера Казахски ССР Кустанайски областа Федоровски районерча Федоровка аллача юрта.

Къахьегама гlуллакхаш дlадоладаьд 1970 шера Гl. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент» аллача Назрановски заводе токарь а волаш.

Болх беш лаьккхача хана новкъоста М. С. Дзармотова хьалхьаккхад шо къахьегам беаш а шийна тlадиллар кхочашдергдолаш а болхло хилар. Из коммунистически къахьегама ударник ва, 1978-ча шера социалистически яхье толаьинев. Плана заданеш 120—130 процент кхочашдо цо. Коммунист М. С. Дзармотов верте латтача комсомольско-кагирхой бригадо массаза а хьалхара моттигаш йоах. Ленински комсомола 60 шу дизара сийна тlаьйца социалистически декхараш хаьал хьалха кхочашдеьд. Цувах доккха дакъа доалл Суламбика Мувсай а. Цо хоаш ма-ярра lомаьй къахьегама дикагlа йола методаш, нерда толашагlа мел дар производства шерра юкъейккхуь.

Хьинар ца кходеш къахьегарах «Знак Почета» аха орден еннай М. С. Дзармотовна.

Токара болх Калинински индустриальни техникума 4-ча курсерча дашарца цхьана дика тарбу цо.

Общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лоац коммуниста М. С. Дзармотова. Массехказа харжа хиннав из ВЛКСМ Назрановски райкома членалла, хlана уйх сахьате заводерча комсомола комитета член, агитатор-хьехамча ва.

Гl. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент» аллача Назрановски завода, Карабулакски рудника йоацача гlишлон материалий завода, Вознесенски газ чанхйоахача завода болхлой, гlуллакхерча наьха, инженерно-технически болхлой хоржамашта хьалхарча собранешка, берригаш раьза а болаш, № 399 йолча Сунженски хоржамий округе тlолла СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжа кандидаталла оттаваьа Дзармотов Суламбика Мувса.

РЫЖЕНКОВ
Николай Георгиевич—
№ 397 йолча Грозненски хоржамий округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжа оттабаь кандидат

Рыженков Николай Георгиевич «Красный молот» аллача машинаш еча завода котельщикий бригадир ва. Ваьа из 1934 шера город Грозне болхлочун дезале.

Къахьегама гlуллакхаш дlадоладаьд 1949 шера, «Грознефтезаводстрой» треста машинно-прокатни ремонтни мастерске разметчик а волаш. 1951 шера денз болх беш ва «Красный молот» аллача заводе.

1953 шера Советски Эскаре мутlаралла гlуллакх де вахар из. Эскаре гlуллакх даь ваьнначул тlехьагlа из юхавера шийн деррига вахар цо дийзача заводе.

1962-ча шера Н. Г. Рыженков технически гlо де аьнна вохийт волаш долча Монгольски Халкъа Республике. Воинхагlвола мастер-консультант а волаш, цо сийленца кхочашдир дегlайоагlача Монголе промышленноста эшаш бола специалисташ кийчбара даькъера советски сага интернациональни декхар. Из дика кхоачашдар бахьан долаш цунна еар Монгольски Халкъа Республика мехкдаьтта промышленноста Управлене Сийлен грамоташ.

Н. Г. Рыженков — хьинар дола рационализатор. Цун чоте я боккха экономически пайда луш йола кхаш рационализаторски пред[illegible].

1975 шера из верте этиг котельщикий комплексни бригадана. Иттлагlча пятилетка кхоалагlа шу новкъоста Рыженкова белгалдаьнкхар СССР нердача Конституце хьалхара шу дизара сийна тlаьйца социалистически декхараш хаьал хьалха кхоачашдарца.

Николай Георгиевич Рыженкова хадданза болх бу шийн знанеш совйоахаш, идейно-политически профессиональни кхетам даккхбеш. Хьинаре дакъа лоац общественни вахаре. Из хийрнал участка партгрупоргалла, цеха партийни бюро членалла, завода партпома членалла.

1970 шера завода коллективо. Н. Г. Рыженкох чlоагlа тешаш а бенна, СССР Лаккхехьарча Совете депутаталла харжа кандидаталла оттавир из. Мехка лаккхехьарча органе депутат волаш, шийн берриге ниэ а опыт а дlалора цо халкъа деча гlуллакха.

Н. Г. Рыженков керха хиннав КПСС XXIV съезда делегаталла. 1975-ча шера Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета депутаталла хержав.

Даьхено лаккха мах баьб коммунизм хьалйира гlуллакха юкъе Н. Г. Рыженкова къахьегаме лебдача даькъа. Цунна еннай Октябрьски Революце, Къахьегама Цlеча Байракха, «Знак Почета» яха орденаш, «Хьинаре къахьегарах. В. И. Ленин ваь 100 шу дизар белгалдоаккхаш» аха медаль.

Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» аллача машинаш еча завода а, «Промавтоматика» аллача НПО опытни заводе а, «Терек» аллача производственни мебельно-дахчан хlамаш еча объединене а болхлой, гlуллакхерча наьха, инженерно-технически болхлой коллективаша хоржамашта хьалхарча собранешка, берригаш раьза а болаш, № 397 йолча Грозненски хоржамий округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжа кандидаталла оттаваьа Рыженков Николай Георгиевич.

БИБИЕВА
Масра Исраиловна—
№ 676 йолча Ножай-Юртовски хоржамий округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа оттаяь кандидат

Бибиева Масра Исраиловна яьй 1957 шера Киргизски ССР Ошски областе Уч-Коргонски районерча Уч-Коргон аллача юрта колхозхочун дезале.

Къахьета йолаенний 1974 шера Заданские юкъера школа чаккхьйаьккхачул тlехьагlа Ножай-Юртовски района Гагарина цlерагlча колхоза тхьамка леладер йолаш. Хlара шера плана заданеш тlаьйца социалистически декхараш кхоачашду.

«Пятилетка — диъ шера» аьнна ларкача социалистически яхья юкъе а яхе М. И. Бибиевас 1976 шера план 16 центнер, социалистически декхараш — 20 центнер хиннача шийна тlачlоагlъяьча участка хlара гентара тlара 32 центнер тхьамка лорд а йоаккхаш хьукъам кхебир.

1977 шера хlара гентара тlара 40 центнерагl кхоачаш тхьамка а доакхаш дикне тlехкхоачашйир иаьле тlаьйца декхараш.

Доккхий къахьегама толамаш даьхар М. И. Бибиевас 1978 шера а. Хlара гентара тlара яьлкха йоккъаь тхьамкий лорд 46 центнер хилар. Юкъера лаьрхlача бригада а бlарччача колхозе а долча хьокхаел дукха а дукхагlа я из. Иттлагlча пятилетка плана 147 процент кхоачаш а я 1980 шу чаккхдаьлехьа цхьаьнхаэхе шера задани кхоачакъе социалистически декхараш тlаьйцад цо.

М. И. Бибиева болх беш йола тхьамка леладу бригада — Гагарина цlерагlча колхозе хьалхаьттерг я. Бригада берт тайнача коллективо хаддаьна кхоачашъю планаш социалистически декхараш.

Къонача тхьамка леладерий школа ө[illegible]-йолалга дlадоладалр а Бибиева Масра Исраиловна а. Шийн опыт дlалуш, хьалхаьтта къахьегама методаш кьехьан 20 къона тхьамка леладер lомаьу цо. Хьинаре а цlена а къахьегар бахьан долаш колхозхоша йоаькъе шийн сий а даьккхад цо, царна еж а яайтей.

Производстве болх барах тарра М. И. Бибиевас хьинаре дакъа лоац колхозе общественни вахаре а. Цехови комсомольски организаце бюро член а йолаш хьалха латтача опыта пропаганда сектора верте латт ие, дукха болх бу юкъера школа чакхйоаккхаш берашта юкъе профориентаце хьахъаьба.

М. И. Бибиевана еннай 1976 шера «Социалистически яхье тоъаьннар» яха знак, «Ударник-76», «Ударник-77» яха ВЛКСМ ЦК зна[illegible].

Ножай-Юртовски района Гагарина цlерагlча колхозеи Гудермесски района «Кошкельдински» совхозеи коллективай хоржамашта хьалхарча собранешка берригаш раьза а болаш № 676 йолча Ножай-Юртовски хоржамий округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа кандидаталла оттаяьй Бибиева Масра Исраиловна.

МИХАЛКОВ
Сергей Владимирович—
№ 666 йолча Ленински хоржамий округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа оттаваь кандидат

Михалков Сергей Владимирович ваьв 1913-ча шера г. Москве. Йоазонхочун къона шераш город Пятигорске дlадахад, цига дlадоладенна цун литературни гlуллакхаш (1928-ча шера), цига еннай цунна 1966 шера «Город Пятигорска сийлаха гражданин» яха цlи.

Инйшача дуккхачар къоабалъяь тlаьйцай С. В. Михалкова творчество. С. Михалкова — поэта, баснописца, драматурга, публициста — произведенеш хеватехха ераьхай СССР-a дуккхача халкъий меттала.

Советски литература дегlадоалаеча С. В. Михалковна карагlдийнна доккхий хlамаш бернате общественни гlуллакхаш сийлахь-боккхача Дай-мехка тlема шерашка эскара кепайоазоне даь баяхаш белгалдаьхад «Серпи Молот» яха доцо медаль а луш Социалистически Къахьегама Турпал яха сийлен цlи, кхоъ Ленина орден, Октябрьски Революце Цlеча Байракха, Къахьегама Цlеча Байракха, Цlеча Седкъа орденаш а СССР дукха медалеш а ялар, хlаьта иштта Болгаре Халкъа Республика «Кирилла Мефодея 1-ча степена» орден, «Польски культурана хьалхалкка карагlдаьннарашъ» яха Польски Халкъа Республика сийлен знак, Польша, Румыне, Чехословакие, Монгольски Халкъа Республика медалаш яларца.

Берашта стихаш (1941), «Фронтера подругаш» (1942) аллача кинофильма сценарий, «Са дlаваха безам ба», «Илья Головин» (1949) яха пьесаш язъярах «Фитиль» (1976) аллача Ерригсоюзни сатирически киножурнала кулгалдарах дьаьнна СССР Паччахьалнхен премий еннай С. В. Михалковна, хlаьта «Чоп» аллача цун пьесах сатира Московски театре оттаьча (1977) спектаклах К. С. Станиславские цlерагlа йола РСФСР Паччахьалкхен премий еннай.

Зlамигача берашта лаьрхlа произведенеш язъярах Ленински премий еннай С. В. Михалкова.

С. В. Михалковна еннай РСФСР искусствий заслуженни деятель яха сий дола цlи. СССР педагогически lилмай Академе действительни членалла хержав из.

1962-ча шера денз вlашагl а дедда хертгера редактор волаш хьавоlа из «Фитиль» аллача Ерригсоюзни сатирически киножурнала, 1964-ча шера денз СССР культура Министерства коллеге член ва. 1976 шера денз — СССР Министрий Советерча Ленински премешта СССР Паччахьалкхен премешта йолча Комитета член.

1937-ча шера денз советски йоазонхой Союза член а 1948-ча шера денз цун правлене член а вола С. В. Михалков хийржав Московски йоазонхой организаце хьалхарча секретаралла (1965—1970), РСФСР а (1965—1970), СССР а (1967) йоазонхой Союза правлене секретаралла.

1970-ча шера денз С. В. Михалков РСФСР йоазонхой Союза правлене председатель ва.

1950-ча шера денз КПСС член вола С. В. Михалков КПСС МГК член (1965—1970), КПСС XXIII-чен, XXIV-чен, XXV-чен съездий делегат хиннав.

Московски городской Совета депутат вола (1939—1954) С. В. Михалков херха хиннав РСФСР Лаккхехьарча Советен (йорхlаллагlа гулъяь хиннар) СССР Лаккхехьарча Советен бархlаллагlен нйссаллагlен гулъяьр).

Г. Эль-Регистанаца советор а волаш, СССР Паччахьалкхен Гимна текста (1943), кердача редакцен (1977) цун автор ва С. В. Михалков.

Нохч-Гlалгlай паччахьалкхен университета, драматически театра, «Грознефтегеофизика» треста коллективай хоржамашта хьалхарча собранешка, берригаш раьза а болаш, № 666 йолча Ленински хоржамий округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа кандидаталла оттаваьа Михалков Сергей Владимирович.

САМОЙЛЕНКО
Александр Иванович—
№ 673 йолча Ачхой-Мартановски хоржамий округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа оттаваь кандидат

Самойленко Александр Иванович «Сунженефть» аллача мехкдаьттен гази йоахача управлене мехкдаьттен гази йоахача объекташка хьожаш вола электромонтер ва. Из ваьа 1949 шера Нохч-Гlалгlай АССР Сунженски районерча Карабулак аллача поселке.

Къахьегама вахар дlадоладаьд 1966 шера, «Сунжанефть» аллача мехкдаьтта промыслай управлене электромонтер а волаш.

1969-ча шерагара 1971-ча шерага кхаччанца Советски Эскара мутlаралла хиннав. Эскаре гlуллакх даь ваьнначул тlехьагlа ше хиннача коллективе, шийн балха юхавенав из. А. И. Самойленко болх беш волча прокатно-ремонтни участко электроэнергена перетранспортировка яра пятилетка кхаь шера план 1978 шера хьоь бетта кхоачашъяьй. Кхоьй миллиона дукхагlа киловатт-сахьат электроэнерги. Александр Иванович Самойленкос лоархlаме дакъа юкъейккхуь юкъарча толамашта. Цо шийн хаикахьеи дикки ремонт а ю, гlуллакх а ду мехкдаьттен гази яккхара йолча электрооборудованена. Оператора-эксплуатационника смежни професси lомаьй цо.

А. И. Самойленкос хаддаьна яккхду шийн юкъарча дешара боарам. 1977 шера, производствана тlера а ца воалеш, цо йистебьаккхар Орджоникидзевски горнометаллургически техникум.

Коммуниста новкъоста А. И. Самойленкос хьинаре дакъа лоац общественни вахаре. Из ва Сунженски районни партийни организаце ревизионни комиссе член, «Сунжанефть» аллача мехкдаьттен гази йоаккхача управлене партпома а профсоюза промысловни комитета а член. Халкъа депутатий Карабулакски поселкови Совета депутаталла хержав из.

Хьаьнала къахьегар а социалистически яхьера производственни хьокхамаш лакха хилар а бахьан долаш цунна еннай «Иттлагlча пятилетка ударник», 1976-чеи 1977-чеи шерашка «Социалистически яхье тоъаьннар» яха сийлен знакаш.

«Сунжанефть» аллача мехкдаьттен гази йоаккхача управлене а Ачхой-Мартановски районерча «Новосельский» совхоза а болхлой, гlуллакхерча наьха, инженерно-технически болхлой коллективаша хоржамашта хьалхарча собранешка, берригаш раьза а болаш, № 673 йолча Ачхой-Мартановски хоржамий округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа кандидаталла оттаваьа Самойленко Александр Иванович.

Грузински ССР. СССР-a 50 шу дизара цlерагlча Тбилисски производственни объединене дика йоазаш я къонаа электромонтажница, ВЛКСМ XVIII съезда делегат Размадзе Лиана (сурта тlа). Иттлагlа пятилетка йолалуш цо шийн шина пятилетка заданеш кхоачашъе аьнна декхар тlаьйцадар. Нийсса цуа шуи ах шуи даьлча Размадзе Лианас рапорт делар: цхьая пятилетка задани кхоачашъяьй! Хlана Лиана шийн шоллагlа пятилетка кхоачашъеш я.

Объединене дикагlйолча комсомольско-кагирхой бригада кулгалхо Размадзе Лиана оттаьй СССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла.

ТАСС фотохроника.

Веттал кlезигагlа ха маре йисаьц вай берригача мехко вахаре боккха лоархlам болча СССР Лаккхехьарча Совета хоржамашка советски адамаш кхача. Советски Союза массе метте къахьегамхоша белгалбаьб советски парламенте хоржара депутаталла кандидаташ. Церна юкъе ба болхлой класса, колхозни ахархой, интеллигенце толашагlа бола векалаш. Советски къахьегамхоша Лаккхехьарча Совета депутаташ хоржилга боккха лоархlам болаш хилар кхетадарах кхоачам ба цар депутаталла хоржача кандидаташта юкъе эгара хьалха цlи яьккхар КПСС Центральни Комитета Генеральни секретарь, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Леонид Ильич Брежнев хилар. Цунца цхьана къахьегамхоша цlераш яьхар КПСС Центральни Комитета Политбюро члений, членалла кандидатий, парте ЦК секретарий. Цо бакъду коммунистийн парте бокцарийн блок цхьоагlо йолаш хилар, деррига советски адамаш ленински парте Центральни Комитета гонахьа кхотаденна хилар.

Советски паччахьалкхе массе а оагlорахьара дегlайоалаяра гlуллакха боккха лоархlам болаш да дlадахачен хlана тарга кхоачаш латтачен хоржамашта юкъерча

ДЕГlААХАРА ШЕРАШ

хана хиина хувцамаш, сага материальни хьал-торо цар аьттув боалийтарга тоадара, цун духовни хьаштаж lалашдара. Цу воацача хана вай техникин а долаш хьахиннай нерда индустриальни предприятеш, культура учреждения, дегlаденад юрта боахама продукци йоалийхилга. Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето СССР берригача харжархошка, гражданашка даьча Кхайкарал тlа белгалдоаккхаш ма-хиллара, «КПСС XXIV-чен XXV-чен съездий решенеш кхоачашъеш, вай халкъо дикка толамаш даьхад хlана хьакхоала вовзаш дегlадоалаедеча».

Кхайкарало белгалдоаккхаш ма-хиллара, боккха лоархlам болаш да вай парте ленински къаман политика дlахьош даьха толамаш. Вайна ховш да Советски Союза къамий республикашка, областашка экономически а социальни а дегlаахара боарам денгара денга лаккхлуш хилар. Из бакъду Нохч-Гlалгlайчен вахарца денгара денга хулаш долча хувцамаша, тоалуш долча къахьегамхой вахаро, дегlайоагlача экономико, культуро. Берригача мехка а саниа, вай республике шин хоржамашта юкъе хьахиннай нерда промышленни предприятеш, юрта боахамо ажсамагlа тея продукци, кьахиннай культура учреждение.

КПСС XXV-ча съезда исторически решенеш кхоачаш а еш Нохч-Гlалгlай АССР-a къахьегамхоша иттлагlча пятилетка кхоалагlча шера республика экономически а социальни а дегlайра план кхоачашъеча доккхий толамаш даьхар. Шерра социалистически яхьа а йоаржаь промышленноста, юрта боахама, гlишлоаргьара, транспорта къахьегамхоша 1978-ча шера а иттлагlча пятилетка хьалхарча кхаь шера а плановни заданеш кхоачашйир. Доккхий толамаш даьхар республика юрта боахама къахьегамхоша. 1978-ча шера лоархlам болаш дегlадера хьайкъа ялат гулделса, хьайбай продукташ боахилга.

Шин хоржамашта юкъерча хана республика экономике а культура вахаре а хиина хувцамаш белгалдоахаш хилча алапза даредац къаман художественни литература дегlадоаладара гlуллакх хиначача хувцамех а. Хоаш махиллара, Коммунистически парте массаза а наьха духовни вахара боккха лоархlам болаш лаьрхlад советски сага вахарца бувзам болаш йола литература произведенеш хьахоллалга. КПСС Центральни Комитето харжархошка, гражданашка даьча Кхайкарал тlа белгалдаьккха ца: «Доккхий толамаш даьхад культура дегlайоалаеча. lалашдаме дукхача къахьегамхоша хьинаре дакъа лоац культура хьалъеча. Хьакхелай башха-дика коммунистически идеалаш, гуманизма принципаш чlоагlъеш йола литературан искусствай керда произведенеш».

Ала мегаргда, парте Центральни Комитета баьча цу лаккхача маьла дакъа гlалгlай художественни литературе хьахиннача произведенешка а кхоач, аьнна. Тlеххьарча шерашка книжкаш дешарашта яйзай прозаически а поэтически а керда произведенеш. Укхаза цlераш яьхача кхоачам ба Боков Ахьмада «Цlийенна сайре», «Седкъашта юкъе седкъа саина» яхача повестеи романеи, Плиев Мохьмад-Сагlида «Хьала урхе» яхача романа, Чахкиев Сагlида «Дaь илли» яхача повеста, кхыча прозаически произведенеш. Хоалуш дика болх баьб гlалгlай поэташа. Дешарашта яйза а яйзай, дуккхагlъяраш еза а еннай Яндиев Джамалдика, Гагиев Гирихана, Озиев Салмана, Осмиев Хьамзата, Хамхоев Ахьмада, Плиев Мохьмад-Сагlида, Чахкиев Сагlида керда поэтически произведенеш.

Гlалгlай художественни литература произведенешцара дукхагlъяраш белгала я вахарца бувзам хиларца. шоай чулоацамца къахьегама сага вахаре хинна социальни хувцамаш хьахьойхаш хиларца. Царех цхьаераш граждански тlемал хьалхара а граждански тlема а шераш чулоацаш я, вокхаш вай хьанарча сага гlуллакхаш дуццаш я. Вакъда, уж а вокхаш а дешарашта гарга я цар керттера персонаж къахьегама саг хиларца, цар оттадеш дола сурт цун гlуллакхий, цун вахара сурт хиларца.

Иштта белгалдаккха мегаргдолаш да дlадахачен хlанз гаргкхоачаш латтачен хоржамашта юкъерча хана къаман къонача литература произведенеш хьахиина хилар, уж ешараштa шерра яйза хилар. Шоай идейни чулоацамца а язъяра техника дика хиларца а дешарашта гарга я къонача поэтий Арчаков Сале, Кодзоев Тимура, Вьлаегуров Махьмада, Кортоев Мурада, кхычар керда стихаш, поэмаш.

Къаман литература керттера лоархlам латт цун произведенеша вай социалистически вахара хьисап дезаа lомаярах, сийрдачоа, хала къашта юкъерча вошала цар шерра пропаганда ярах, хlаьта цунца цхьана цар тlехьадисатоа, вуламетоа духьала цlаьнха машар хургбоаца къовсам лоеттабеш хиларца.

Советски Социалистически Республикий Союза берригача харжархошка, гражданашка даьча Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Кхайкарало чlоагlа дегаш ураттадир советски наьха. Вай мехкарча ерригача предприятей, учрежденей коллективаша хоржамашта накъайолхаш хьалхашка латта декхараш тlехкхоачашдара тlехьа шерра социалистически яхь йоржаьй. Хlара предприяте коллективо, хlара къахьегача болхлочо, ахархочо, гlуллакхерча саго нерда торонаш лех шоай декхараш тlехкхоачашдара, кхетаду шоай къахьегамо вай сийлахь-йоккхача Даьхен кхоаве ний а сийрдагlа ергхилар.

Ахьмад ВЕДЗИЖЕВ.

МЕТОДСОВЕТИ ЦУН БОЛХИ

Пхе шера хьалха социалистически декхараш хьалха [illegible] шийн [illegible] торосаш [illegible] сердатІдаккхача ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода коллективе доккха къахьегама толамаш шерагера шерага дикагІа хул. Укх тІеххьарча шерашка республикерча промышленни предприятешта юкъе дІьалхачу социалистически яхье хадданза хьалха латташ хьайоагІа из. Продукци мехкала доккхара пятилетка кхаь шера план 21 ноябрел товарни продукци арахецара кхаь шера план 25 октябрел кхоачаш йир цо. Къахьегама [illegible] хьахьа шера план 4,6 процент тІехкхоачаш йир.

Завода коллективо уж къахьегама толамаш доахача хоадамболаш дола дакъа лацар экономически образоване. «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа партийни декхара декхарех», «КПСС XXV съезда решенеш тІа белгала ма-диккхара производства эффективности балха дикали лакхъяра къахьегамхой экономически образоване лоархІам чІоагІбара Башкирерча партийни организаце балхах» дола КПСС ЦК соцамаш, кхоачаш а деш, предприяте партийни организаце, профсоюза завкомо, методсовете болхлошта экономически образовани кхера даькъе дукха болх баро.

КПСС ЦК даь соцамаш лярде а лувцаш методсовета рекомендацех экономически образоване керттера чулоацам лаьрхІар марксизма-ленинизма классикий произведенеш, партийни документаш, новкъост Л. И. Брежнева балхаш, халкъа боахам дегІабоалабара дола керттера декхараш кІоаргагІа Іомаделга.

Экономически дешар Іомадеча чІоагІа терко еш да ер дешаш: боахама расчет, кхоабара режим чІоагІъяр, арахецача продукцега дІадолар лохдар, керттерча производственни фондех, материальни, къахьегама, финансови ресурсех биэза пайда хІоттадар, арахеца продукци дикагІа хилийтар, кхыдараш.

Предприяте экономически хьалхьара болх органиккара ладувгІараша телаш йола предложенеш, еш йола замечанеш лярде луш. Уж ювц ВОНР-о дакъа а лоацаш методсовето еча заседане. Производства эффективности балха дикали лакхъяра оппача предложенех шьоакха йитац кхоачаш ца еш.

Масала, 1976 шера отчетни юкъагІа экономически дешара ладувгІараша елар 26 предложени, царех 21 предложени производствана юкъейоалайир. Уж производствана юкъелхьарах патчахьалкхенна 56,9 эзар сом пайда хилар.

Экономически дешар дикагІа дІадахьар дукхахача дакъа тийша да пропагандисташа беча балхах. уж шоашта хьалхашка латтача декхарех дика кхеташ хиларах. Цудухьа методсовето завода партийни организаца цхьана чІоагІа терко еш дола гІуллакх да пропагандисташ хьакъоастабелга, царна экономически дешар Іомаделга, кхетам лулга. экономически служба болхлой а болаш царна юкъеоз квалифицированни говзанчаш. Экономически образоване беррига пропагандисташ 76 саг ва, царех 16 саг лакхера образовани йолаш вожаш юкъера-техническе образовани йолаш ба. Цар массане а завода юкъерча балха тІа хьинаре дакъ лоац.

ХІанз предприяте къахьегаш волча 1,5 эзар гаргача сагах 873 саг экономически дешар дешаш ва. Царех 800 болхлочо ханал дукха хьалха кхоачашйир пятилетка кхаь шера задани. Заводерь 70 совгІа болхло ва 1980 шера чотах къахьегаш, хІаьта 250 совгІа болхло ва укх шера шоллагІчея кхоалагІчен кварталий календарагІа къахьегаш. Царех ба слесараш-лекальщикаш КотиевгІар Ахьмади Махьмади. Гизатуллин Рафик, Евлоев Саид-Махьмад КПСС Назрановски райкома бюро член Назарова Наталья, кхыбараш.

ХІанз завода экономически образоване системе болх беш а 36 школа. царех [illegible] коммунистически къахьегама, кхь партийни дешара система, 26 экономически образоване, кхоъ комсомольски просвещене школаш я. Экономически даькъерча кийчоеш перспективни планага хьежжа 1980 шера заводе къахьегаш мел бараш экономически дешара юкъеозарг ба.

Экономически дешар кІеретехьдоккхаш болча методсоветь [illegible] тІулахк да Москверча, Львоверча, Ростоверча, Таганрогерча хьалха латтача промышленни предприятей, шоей дикагІболча производственний опыт шерра Іома а еш, иа дІайоаряаелга. Масала, методсовета рекомендацех берригача болхлоша, инженерно-технически болхлоша, тІулахкерча наха дакъа а лоацаш партийни собрани йир. «ТІехьабусараш боаццаш бе болх!» яха ростовчаний болам шерра юкъебоалабара хетаяь яр из. Собраке къамаьл даьча цехий начальникаша дийцар цу боламагІа къахьега йолаелча денз деррагача технико-экономически хьокхамех йола заданеш шоай коллективаш дикагІа кхоачашъе йолаенна хиларх.

Завода цехаша, участкаша боагІача боарамагІа къахьегар дукхахача даькъе тийша да материально-технически Іалашо дика хиларах. Собране къамаьлаш дьраша дийцар из болх тоабара, къахьегам кхетамца вІаштІехьбаккхара. «ТІехьабусараш боацаш бе болх!» яхача девизагІа йола яхь шерагІа йоаржара, цунна нулгалделга цІенхашта тоадара де деларех. Цу дакъе болхлочунгара кулгалхошка кхачалца баршта тІалатта бехктокхам бокка хилар белгалдаькхар. Цига белгала мел дьхараш лярде а лувцаш къахьегарах доинха беркат даьнад.

ДІадахача 1978 шера заводе къахьегаш йолча 27 бригадах шиъ мара йисазар шийн планови заданеш кхоачаш ца еш. уж а соахка арахеца йолаь «СО-12 а» яха краснонагнетательный бакаш карлеэрдеш йола бригадаш я.

«Ритмичность — производства эффективностан дикалаи бола тешам» яха инициатива заводе дІайоланьй М. Муталиева бригадо. Арахеца продукци дина маре а ца хулийташ пятилетка кхаь шера план 1978 шера 23 ноябре кхоачашйир цо. Из болам Іомабеш хиниаб ерригача школашкей семинарашкей, ерригача бригадаша раьза хинна хьал а лаьцар из дика гІулакх. ХІанз заводе дика тоаденнад боагІача боарамагІа продукци арахецилга.

БоагІача боарамагІа продукци арахецара Іаткъам дараш дукха да. Уж лерригаш а белгалдаькха да продукце дикала тІахьожам лоаттабеча комплекски системе. Из завода балха юкъейоалаяра дола балхаш дІадоладаь шоллагІа шу да. ХІакалехьа юкъ а яь, производствана юкъейихьай 13 стандарт. Цу гІулакха тІехьа дукха болх бу экономически образоване методсовето. Продукце дикала тІахьожам лоаттабеча комплекси системе керттера положенеш цехови болхлошти пропагандисташтен йовзийташ методсовета инициативагІа 90 сахьата йолча программагІа занятеш йир. Уж а кхы а балхаш дарах укх тІеххьарча шерашка дукха дикагІа хиннай арахеца продукци. Заводе ерригa арахецача продукцех 80 процент яр цкъа дІаелча юха ца ерзаеш дІайохийташ я. Дикка кІезигъеннай брак ярах оехьа йоаеш хинна балха ха.

Я. ВАЛКОЕВ,
ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода планово-экономически отдела начальник.

ТІехдика шлифовальщик ва Щадиев Іумарий Осман. Шийн хьинареча къахьегамца белгалваьнна из Назрановски ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода коллективе. Осман коммунистически къахьегама ударник, профсоюза цеховой комитета член, агитатор ва.

ХІанз укх шера кхоалагІча квартала чотах къахьегаш ва из.

Е. МАЛОВ.

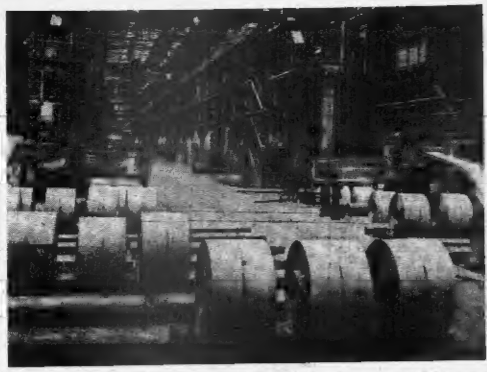

СВЕРДЛОВСК. Верх-Исетски металлургически заводе йоккхагІьярех йолча трансформаторни болата шайлача прокатка цеха коллективо 1979 шера хьалхарча деношка деия дІайоллаьй планал совгІа продукци арахецара чот.

Цехо арахеца трансформаторни болат шийн тайпара электротехнически свойствашйолаш да. Геттара дитаьнга долаш а дика лаьрлуш а хиларца белгадоалаш да из. Цо дукха кІезигагІа энерги йоалийт электрически машинашкеи приборашкеи, торо хулийт цун габаритаих дошха дикка кІезигде.

СУРТА ТІА: трансформаторни болат арахецаш да.

Э. КОТЛИКОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Мишта кхоачашду социалистически декхараш

Дош-аьннача

ИттлагІа пятилетка йолаелча денз дика хьокхамаш гойташ хьабоагІа Наурски района «Притеречный» совхоза къахьегамхой. Ишта, хьайбай продукци йоахкара кхаь шера план, хьалха лаьрхІа хиннача тайшаре, СССР керда Конституци тІаийца шу дузача дийнахьа — 7 октябре кхоачашйир цар. 1978 шера хьайбай продукци дукхагІа яхараа кийчъяран тІехьа леланьча яхье котъяьннарг а лаьрхІа КПСС обкома, Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦІе байракх а луш республикански газеташ тІа хьадийлача Сийлен улга тІа яьккхар дукха ха йоаццаш совхоза коллектив.

Шурий ферма цаІ я боахаме. Цунна керте латт йоккха балха опыт йола коммунист Амаев Іабдул-Хьамид. Паччахьалкхенга шура йоахкара дикъагІча шера план соахке кхоачашъяьккхар цу коллективо.

Мишта кхаьчаб совхоза доахан леладераш цу хьокхамашка? Ма-хулла дукхагІа шура яккхар духьа социалистически яхь делаю ферма къахьегамхоша. Хьокхамий улга тІа дІаязъю хІара дийнахьа беча балха итогаш. Бюллетенеш тІа, «къахьегама листокаш» тІа дувц яхье котбаьннарех, цар балха опытах, даьхача толамех. Бетта яьча итогех доаркашта, бежа Іуштa, Іабаьсий леладерашта юкъе пьржача яхье хьалхара моттигаш яьхачарна цІе вымпелаш, ахчан премеш лу. цар сийна ферма кхо къахьегама сийлен Байракх яю. ХІанз из яйнаьи доярией Алиева Келисата, Дзакаева Бахуь, бежа Іум Абдулхамидов Саид-Ахьмада сийна. Цу гІулакхаша чІоагІъю къахьегама дисциплина. дикагІа болх бе безам хулийт.

Ростовчаний болам хьал а лаьца «ТІехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизагІа вІаштІехьбаьнкхаб ферма коллектива къахьегам. Опыт йолча хІара доярие доккха дакъе лоац кхоиа бараш оперегІа болх бе Іомабеча. царна шоай опыт дІалуча. Масала, ферма дикагІйолча доярие Алиева Мисе болх бе Іомабир Тепсуркаева Алпатук Хабуева Эльсамати. Хьокхамашка хьежача Мисел дукха тІехьа ца бусаш къахьег цар шинне хІанз. Балха говзал дикагІа Іомае доккха новкъостал ду къонагІа барашта Газиева Займане а Арбиева Шарадата а. Из бахьан долаш хІанз цхьаь-цаІ доярие яц ферме планех лоархІа ца еш. Шура яккхара тІаийца хинна декхараш ерригача доярешa кхоачашдир соахка.

Бокха теркам тІабохийт ферме паччахьалкхенга йохна шура цІена, хьаьна хилийтара.

Божа бетташ, хьайбашта Іуиал деш санитарни хьал мел дика кхоачашду хьожаш хул хІара дийнахьа ферма совета юкъебоагІа нах, дежурнеш. Гучадаьнача кхоачамбоацарех хоам бу ферма собране. ХІаьта гІалат кийсдалийтачоа коллективо боагІа бехк е бу.

Дукха балхаш чакхдоах хьоанал лакхъяра. Ишта, хІара кхо етт цкъа бийттачул тІехьагІа шоллагІа юха а бетта болабу. Йиса шура цІенгьаь Іоаккхар духьа. ХІаьта хоаш ма-дий тІехьара йоккха шура къаьстта хьаьна хулга.

Цу тайпара болх вІаштІехьбаккхаро карагІдалийтар соахка паччахьалкхенга елхача шурах 98 процент боарамал хьаьнагІен цхьоагІча классахи хилийта. Из бахьан долаш елхача шурах фермана кхы тІа а делар 5 эзар сом гарга ахча, хІаьта планал совгІа шура йоахарах — 1,5 эзар сом.

Дика кхоачашбу ферме ветеринарни селекционни болх а. Доахан дебадара соахкара план ферма къахьегамхоша 172 процент кхоачашйир.

Жа леладерашa план 151 йолаш — 171 тонн тхаь план 285 йолаш 324 тонн духха декхар паччахьалкхенга соахка. Цул совгІа тІаийцача декхарагІа хІара бІаь жийна тІехьа 105 Іаьхар хьалихебе безаш хиннача 108,4 Іаьхар хьалихебир. Уж толамаш дакха къаьстта доккха новкъостал дир совхоза коммунист Юнусов Шарвудин керте латтача цхьоагІча жа леладеча ферма коллективо, боккхагІболча жа Іуша коммуниста Азамов Азиза, «Знак Почета» орден. леладеча Исмаилов Макса, Алиев Хьусеи, Алиев Айдамула кулгалдеча бригадаша.

Кхоачамбоацараш гуча а доахаш дІадахара доккха новкъостал ду хьайбаш леладерашта коммуниста Юрченко Николая кулгалдеча боахама халкъа тІахьожама комитето. Халкъа тІахьожамхой бетта шозза хьож фермашка, жа леладеча бригадашка доакъарах мел дина пайда эц. болх мишта вІаштІехьбаьккхаб.

Фермана хьатІадоаладаь хий кІезига хилар бахьан долаш доалашо доагІаш дола Іуиал де йиш йоацаш моттиг хилар. Халкъа тІахьожамхой новкъосталца из кхоачамбоацар дІадаьккхар, буруи теха керда гІув а яьккха и. кх. дІ.

Доккхийи бехктокхамен декхараш лате укх шера совхоза хьайбаш леладерашта хьалхашка. План 330 йолаш паччахьалкхенга 340 тонн шура. планал совгІа тха. план 330 йолаш — 335 тонн дулх доаха. хІара Іаттагара соахка яьккха хиначул 200 килограмм дукхагІа шура яккха. хІара бІаь жийна тІехьа 105 Іаьхар хьалихебе, хІаьта хьайбай продукци йоахкара пхе шера план диъ шера кхоачанъе дош деннад цар.

Цул совгІа, КПСС ЦК-с, Советски Союза берригача хархархошка, гражданашка, ВЦСПС-о профсоюза членашка даьча Кхайкаралаша хьинар айдаьча совхоза къахьегамхоша лаьрхІар дагадаьцар толамце чакхдаккхара кхы а шерагІа социалистически яхь ноарпае а паччахьалкхенга шурех дулхи доахара тьалхарча квартала план СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хургдолча — 4 март тІакхоачаш кхоачашъе а.

М. ХАМАТХАНОВ.

ШИЙ ПЯТИЛЕТКА — КХАЬ ШЕРА

[illegible] Дудуркаевгар [illegible] Каметай [illegible] [illegible] механизатор [illegible] херка Горячеисточненски станичин Совета а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а депутат я. Цу халкъа викалий форумашка цкъа хьа Іейнадац депутата Дудуркаевас юрта боахам дІаю дегІабоалабара республика къахьегамхой тІаьехаш даь къамаьл.

Балхар ахьча, [illegible] [illegible] — [illegible] да. ДІадаьннача шера аьхки Грозненски районерча механизаторий кхалнаькха слете ше къамаьл деш цо аьлар:

«Аз дош лу пятилетка кхоалагІча шера хьунгаьш чуцача 8 эзар центнер ялат арда, хІаьта соиа дагалаттар — 10 эзар центнер я. Ялата чуцача берриге дезал а тІехьа хургда тхо».

ТІехьайлар Камета ше аьлначул а дагалаьттача цифрал а. Цо аьрдар 15460 центнер ялат, ахкан нормагІа комбайна 2 эзар центнер йоагІача! ХІа-марса итогех районе хьалхара моттига чемпиона лентех цунна делар. Массаза а халагІйолча, дукхагІа энача метте хилар — ишта ба коммуниста Дудуркаева Каметай вахара кикъ.

ШоллагІча метте яьлар цунца яхь леладеш йола цар совхоера комбайнер Леняна Галина. 14,5 эзар центнер ялат а аьрда. Сентябрь бетта Грозне хьуяяьама ЦІей дерде района къахьегамхой вІашагІкхийттача дукхача хьалхалаттарий цІераш яхьар. Дудуркаеван цун новкъостийн курал е йиш йолаш бар: кхаш леладерашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха яьлар «Горячеисточненский» совхоза коллектив — 5530 гектарах хІаране тІара 29 центнер ка бола ялат чуийцар цо. Из котало яьккхарах КПСС райкома, райисполкома, профсоюза райкома, ВЛКСМ райкома карара кара тела ЦІе байракх елар совхоза. ХІаьта района хьалхагІа вІалла ца даьккхача тайпара дукха ялат даьккхар: 103 эзар тонн. Духхьал ка бола ялат.

Ишта дар КПСС Центральни Комитета июльски (1978 ш.) Пленума решенешта района къахьегамхоша денна жоп. Колхозашкей совхозашкей хьалххехьа а денз. Пленума соцамо дІадеккхача тайпара хьувзьам чуцилга чакхдаьккхара кийчо йир. Массанахьа а партийни организацей хьалхленцей тІахьожамцей хапнахьа оттайир кхоачашде делача балхий планаш. организационни а идеологически а балха мероприятеш. Мехка яьржача ипатовски методагІа лоацача хана чуийцар ялат.

— Дика хьийкъа ялат, — йоахар цу хана Каметас, — дукхача механизаторий, бІаьш болча кхаш леладерий турпала къахьегам ба. — Халоваш-м яр, ІуйрийнабОад боаллаш тІетта везар. боад къоалабеннача тІехьагІа мара чудолхацар. ТІахьа цІагІа дезал, бераш доакха кхалнаькха шоай а ма-хулий дукха де дезараш. ХІаьта а, къахьегамах хьенннача беркато тІехьашка йоахар уж халонаш.

ОЧЕРК

Дезал. ДудуркаевгІар хІанзига бад уж. Ялх бер да цІагІа. ВоккхагІвола ши воІ Советски Эскаре вай Даьхе лораеш шоашта йоагІа ха дика бІухой а болаш, яьккха, цІабаьхкаб. ВоккхагІвола Висит шоай совхоне шофер ва, шоллагІвар. Вала, дешаш ва технически училище. ЙоІ Зара а итт классе яьккхачул тІехьагІа балха яхай. Совхоза берий беша воспитательница я из. Вок кхоъ деша дагІа. Дукха эш цкъа наьна кулгаш. Нхейна хьалгьэттарашта а зІамига барашта а. Дуккьах ялх бер хьалхеде еза наьна турпалал. Къаьстта Іимерза дуц Каметас шийн марах Эмдех.

— Из вар. дукхагІча даьхе, техникацара са безам чІоагІбаьр, — йоах цо. — Бераш хьахилча, цІагІара гІулакхаш шортта Іайча, шоаш хоайолайтар халонаш, хІаьта а Эмде массаза а новкъостал доре. Из ше ва къамна механизатор: шофер а, комбайнер а. слесарь а...

— Вай кхалнаькха дукха хулаш мичай из професси, мишта дагадехад хьона механизатор хила? — хаьттар аз Каметайга.

— Из гаьнара доагІаш да, — йоах цо. — Хала ха марий тІеман тІехьара шераш. — Юрташка болх бе нах тоьацар, е техника а яцар дукха. Тхо Къилбаседа-Казахстански областе дар дахаш. МоллагІа а колхоза кхашка хьабе беза болх тхога, цу хана кхуви йоагІача бІаьгашкей цІеннонашкей бар. Йоя гулъеча, межарашкІа, йоалхьниагаш тІа, волокушаш тІа, тракторий прицепаш тІа — дукханахьа кхочар ахкан дІоахалла. Торонаш а яцар дика. ХІаьта механизаторашта хІара къахьегама денах, колхозхошка кхоаче а ца кхоаче а, хьалла ши килограмм ялат доре. Цу хана дагадехар трактор Іомае. МТС-е хиннача курсашка кхаь бетта дийша а дяьла, трактористка хилар сох 1952 шера. Шии шера совгІа болх бир гусенични а чархаш йолча а трактораш тІа. Механизатор йолаш яхар маьре а. Эмди цу хана шофер вар...

ЦІадаьхначул тІехьагІа «Горячеисточненский» совхозе болх беш йолаш Іомаьй Каметас комбайн. ХьалхагІа мараца цхьана штурвальни хиллай шии шера. хІаьта 1968 шера денз ше болх бе йолаеннай. бокъо а йолаш.

Дукка бІаьш тоннаш ялат аьрдаьд цун комбайно. Ялат ардара йола шийн пятилетка кхаь аьхки кхоачашъяьй цо. Цхьабакъда, ялат аьрдача механизатор [illegible] кІа-марс чамхбоаллашехь трактора тІа хов из. Кхаш цІенде, лаьттa аха, гурахьа ялат дІаде — дукха да соохов де девар. Юкъара боахам — механизатора шоллагІдола цІа да. цун коллектив — шоллагІа дезал ба. Пятилетка кхоалагІча шера совхово дІадийнад 5500 гектар гурахьа дув ялат. Цунна эша оахам кийчдаьр, хІаьта гурахьа ерriga эаь ахар Дудуркаевас кулгалду механизированни отряд яр. Ишта хьадоагІа шератара шерага.

Механизатора къахьегам белгалбаьккхаб доккхийча правительственни совгІаташца. Каметайга я Ленина орден — вай Даьхен лакхаьарa лоархІаш дола совгІат. Октябрьски Революце орден, медалаш, дукха Сийлен грамоташ, цун цІерах кхийсе совгІаташ.

Кхашмара балхаш чакхдаьлча а де хІама корадоагІа хьалхалаттача механизатора. Соахка, масала, совхозе вІашагІъеххача механизаторий курсашка къонача кхалнаха хьехаш хилар Камета. Вешта уж курсаш цо лелаю-м массехк шу а да. Соахка дийша баьннарех ба: Юнусова Ася, Атаева Шейма, Джабраилова Роза, кхыбараш — ерриге а 23 кхалсаг. ДІадаьннача шера кхашка белхаш даьча механизаторий мутІаре дІаеттар уж берригаш а.

Ужжамо совхоза курсашка дийша ба совхоза дикагІчарца лоархІаш бола трактористаш-кхалнах Мухадинова Люсия Дакаева Зиная. Цу шинне трактораш тІа болх бу пхи шу даьннад. «Горячеисточненский» совхоз — Грозненски районе хьалхаме лоархІаш я кхалнах-механизатораш балха юкъеоза йоккха опыт бахьан долаш. Ишта я Каметас дІаболабаьча а доккхалца буздача а наьгьа тІехьале.

Производстверча балхаш цхьана цо кхоачашдеш да атта доаца общественни гІуллакхаш а. Республика Лакхехьарча Совета депутат хиларца дузаденка шортта хул юртахой цунга де хаттараш, цун новкъостал эша моттигаш. Каметай, кхаамоча кхьчар инициативах хьайийла я совхове болх беш йола берий беш, кели. Депутата дизаа даьа ловц шоай станица товеча, хозьеча, деша дагІача берий даьй-наной советь.

— СССР Лакхехьарча Совете хургболча хоржамашка мишта кийчлу станицеха нах? — аьнна хаьттача Каметас йоах:

— Берригача мехка а санна, айденнача хьинарца накъабола тха юртахой цу лоархІамеча денна. Советски нахьа дагардер. цар лерхІар да укх ленешка арадаьннача КПСС Центральни Комитета вай мехкарча хархархошка даьча Кхайкарал тІа. Массанахьа а бахьнайи хархархошта юкъе беш бола болх. Аз йоккха дета гІоз а йолаш кхаьи тоссаргба советски парламенте харжа халкъо оттабаьча викалашта тІехьа.

Э. ДАУРБЕКОВ.

Оаха яздаьчун лерагІа

«Маца деттаргда довлаш?»

Ишта корта а болаш яр 9 январе арадаьннача «Сердало» тІа кепатеха газета рейдови бригада корреспонденци. Сунженски районни юрта боахама управлене начальника нов. В. Кравченкос язду цувах лаьца:

«Газета тІа дийцар дерригa а бакъдар да. Кирова цІерагІа колхоза правлене 31 январе йийцай корреспонденци. Хьайбай боахама во кулгалдарах колхоза керттерча зоотехника декхараш кхоачашдеш хинна Д. Г. Семенюк цу балхара дІаваьккхав, ишта мукъавалийта № 1 йолча МТФ заведуюши С. Х. Хатагов а. ХІанз цу ферма тоьал доярнаш ба, фермай балха новкъостал де колхоза партийни организацера а районера а болхлой хьожабаьб.

Хьайбаш леладерашта моральни а материальни а гІойленаш яра мероприятеш оттаьй. ХІара денна тІахьожам а лоаттабеш дІаболабаьб доахана осеменени яра болх».

ПРОДУКЦЕ ДИКАЛ — КЕРТТЕРДАР

1975 шера август бетта кхайбаьлар «Кийч а яь продукце дикала управлени яра йола комплексни система юкъейоалаяра Львовски областа партийни организацей, промышленноста хьалха латтача предприятей коллективай оалха опытах» бола КПСС ЦК соцам. Цу соцамо къоастабир иттлагІча пятилетка лостам. ДІахо а халкъа хьал-торо тоаяра производства эффективности балха дикали лакхъе езалга хьахьеккхар цо. Комплексни системо шоайла вІаши юкъ техническе, экономически, социальни, организационни мероприятеш. Цо торо кулийт дуккхача къахьегамхошта цу балха тІа дакъа лоацаш хиларах ног гІортилга а еш, продукце дикала управлени е.

Из соцам арабаьнначул тІехьагІа, продукце дикала управлени яра йола Львовски областа комплексни система ларде а лаьца «Промавтоматика» НПО опытни завода кулгалхоша, партийни организаце дукха балхаш дир арахеца продукци маьогга дикагІа хилийтара. 1976 шера городе Львове хиннача Еррига союзани семинаре вахийта хилар тха заводера ОТК начальник, партбюро член Г. А. Заспа, технически отдела бюро начальник, коммунист В. С. Никитин. Семинарера цІандаьча заводской подразделени общественни организацей кулгалхой совещане цар дийцар продукце дикала управлени яра йолча комплексни система (КСУКП) кийч а яь производствана юкъейоалаяра предприяте коллектива хьалхашка латтача декхарех.

Завода партийни бюро хьнаре дакъа лаьцар КСУКП производствана юкъейоалайитара йола координационни группа вІашагІйоллача а из вІашагІъеллачул тІехьагІа дІахо беча балхаце а.

КСУКП положенега хьежжа а завода хІара участка, отдело коллективаша хІара бетта партийни бюро хьател къахьегамех продукцех дикалах йола дайнеш, цудухьа партийни бюро вІаштІехьдоал арахеца продукци дикагІа хилийтара хадданза тІахьожам лоаттабе, болх юкъагІбоацаш йола мотгаш йоаза, кийчлу кхоачамбоацараш дІадахара болх оарцагІбаха. Нагахьа санна во болх беш участок нийслой кун балхах дола доош дувц партийни бюро цаьй заседане.

КСУКП производствана юкъейоалаяра указаш вІашагІъеалай предприяте керттера инженер керте латта координационни - балха группа (КРГ). Кийч а яь чІоагІйир координационни группа положени. КРГ балха план а оттаьй. ЧІоагІъяьча программагІа вІаштІехьдаьккхай кулгалхошка, отделий, участкий керттерча специалисташка технически дешийтаьта.

КСУКП юкъейоалаяра болх дикагІа вІаштІехьбаккхара завода стандарташ кийчъе йолаьй (СТП). Хадданза тІахьожам лоаттабу стандарташ оттаяьча планагІа кийчъе езаш яр предприяте 40 стандарт, хІаналехьа заводе кийчъяьй 44 стандарт. Завода коллективо соахка декабрь бетта производствана юкъейоалайир продукце дикала управлени яра йола комплексни система. Заводе хІара шера уггаю продукце дикал лакхъяра йола план производство дегІаккхувлара дола керттера дакъа лоархІ цунах. Продукце дикал лакхъяра план кхоачашъяйтара болхлошта хьалхашка латта бехктокхам айбаьб. Ишта къахьегарах доккха беркат даьннад предприяте коллективана. Шоай тамагІа а долаш продукци кийчъеш я указаш бІаь бригада. 57 болхло. Царех я С. Г. Коноваленко, В. И. Никитин, В. В. Вихляинцев, В. В. Ануфриенко керте латта слесарий-сборщикий, регулировщикий, товарий бригадаш, регулировщик А. Д. Бабичев, монтажника Л. А. Колесникова, слесарь-сборщик Ф. А. Малюков, кхы дукхахбараш а.

Социалистически яхьа итогаш еча хана керттера хьокхамаш мишта хьажара совгІа, хьож участкаша, отделаша продукце дикала управлени яра йолча комплексни системагІа баьча балхага. Социалистически яхье котбаьннарашта хьожаю карарь кара тела ЦІе байракх, ахчан преми а йолаш. Ишта хьожаю цІе вымпелаш, сийлен Улга тІа хьу, планагІа а доацаш салоІача зоне салаІа вохийт. Шоай тамагІа а долаш продукци кийчъеш барашта пхе процентагара 20 процентага кхачачалца преми хьожаю ше бетта доаккхача алапех. хІаьта цкъа дІаелча юха из ерзаеш йола продукци кийчъерашта 10 процент преми лу. Яхье хьалхалаттараш, цар опыт берригача болхлошта дІайовзийт юкъарча собране е «продукце дикала ди» долча хана.

ДІадахача шера заводский дикала Знак елар указа арахецача итт указа.

Технически отдела, производственни, къахьегамен алапен отдела, НТО, «Знание» яхача общественни, завода партбюроца дага а яьна, дикагІйола опыт Іома а еш, производствана юкъеяхьара йола мероприятеш белгалъяьккхай. Соахка денз бетта цкъа хул заводе «Специалиста Ди». ДикагІйолча опыта пропаганда яра доккха новкъостал ду цо. «Специалиста Ди» долча хана планашта тІаийна социалистически декхарашка мишта кхоачашду дІахойташ, шоай опытах лаьца болхлошта хьалхашка къамаьлаш ду хьалха латтача бригадай, сменай, участкай кулгалхоша. Уж а кхы а балхаш дарах укх тІеххьарча шерашка дикка тоаеннай арахеца продукци, чІоагІъеннай къахьегама дисциплина, кІезигъеннай зехьа йоаеш йола балха ха. Дикка тоабеннаб рационализаторски болх. Соахка Сийлахь - боккхача Октябрьа 61 шу дузача дента пятилетка хьалхарча кхаь шера план кхоачашйир 116 болхлочо.

«ХІара балха денна — дикала Знак» яхача девизагІа къахьегача завода болхлоша чІоагІа къовсам лоаттабу производства эффективности балха дикали лакхъяра. Цу девизагІа яхье баьнна ба заводе берригa къахьегаш барех 85 процент бераш, е шіс участок, 7 отдела, 45 бригада. ХІара декадагІа итогаш ю яхье баьнарашта дахача къахьегама толамий, нийсденна кхоачамбоацараш дІадоха, тоаю къахьегамен производственни дисциплина. Укх тІеххьарча кхаь шера химиквй инициативагІа яьржача социалистически яхье хадданза хьалхалатташ хьайоагІа М. А. Коновалова А. А. Дубровина керте латтача электронно - монтажнии гальванически участкай коллективаш. Цкъа сийна дукхаза а царна тийнней предприяте карара кара тела ЦІе байракх ахчан премеш.

«ТІехьабусараш боацаш бе болх!» яхача девизагІа къахьегача заводерча шии участко, 15 бригадо, 4 сменo, 116 болхлочо СССР керда Конституци тІаийца шу дузаш кхоачашйир пятилетка хьалхарча кхаь шера план. Царех ба токараш В. К. Максименко, Н. Н. Стамбулиди, гравировщица В. С. Полякова, слесарь-сборщик В. А. Гапанов, кхы дукхахбараш.

Ю. КУРГУСКИН,
«Промавтоматика» НПО опытни завода керттера инженер.

ЧlОАГlЛУЛДА ВАЙ ДОТТАГlАЛ!

ДОТТАГlИЙ ДОГ-БЕЗАМ ДАГАЛАТТАРГБА

— Уих шера шийсса итт шу дуз Навсарера «Асса» яха халкъа ансамбль вlашагlъелла. Вlаьла дукха ха яц иза хана йlоьхалла дийлача. Цхьабакъда, творчески коллектива, ма-дарра аьлча, шен творчески юхь-сибат а долуш, вукха къегарна юкъера ше атта хьаьъбестадургйолаш шен тайннара «аваз» а йолуш хила лоьра коллективана тоьъал дукха ха я итт шу.

Ансамбль хьахиллача хьалхарча деношца дежа дуъ доакъошхой цlакхха хиннабац аттагlдолла наькъаш лехаш. Самодеятельни искусствоца, халкъа халхарашца, нийсса болча безамо ансамбле вlашагlтехача навсархошта тlе дир шоаш хьаржача наькъа тlа белттала толамаш даха. «Асса» хаддаьза художественни самодеятельноста республикански хьажарий лауреат хулаш хьайоагlа. Цо аьхай Еррнгсоюзни юртарча художественни самодеятельноста хьажаре, 1-ча Еррнгсоюзни халкъа творчества фестивала лауреатий цlераш. Навсархой шоай говзал гойташ хиннеб хай мехка тайп-тайпарча городашка. Хlаьта уих шера январь бутт бохкн толашагlйола художественни самодеятельноста коллектив санна «Асса» яха хилар Нохч-Гlалгlайчийн доттагlал леладеча Венгерски Халкъа Республикерча Комаромски областе. Тахан оаха дош ду цига яха хиначa делегаце доакъошхошта.

Венгрера вежарий болча хьошалгlа баха шоаш бокъо лькхача гlадбахарца цхьана «Асса» яхача ансамбла доакъошхоша бизза кхетабир коллективана еннача цу сийлен бокъоно шоашта тlабожабу бехктокхам а. Цу дийнахьа денз дукха къахьийгар Навсарен культура балхахоша ансамбла программа эргайоаккхаш, наькъа мел эша хlама вlаштlехьдоаккхаш.

Дlаволалушехе а бехкалдеккха доагlа ансамбла кулгалхоша: балетмейстеро, РСФСР культура заслуженни балхахочо Гапархоев Мухьмада, концертмейстераша Евлоева Рамс, Танаева Азас, районни культура Цlен директора Картоев Гlазита, городской культура Дворецa директора Булгучев Мухьмада ансамбль наькъа кийчъеш хьийга къа ваьха па дайнилта. Лаьрхlо Венгрерча доттагlашта гойта аьнна ансамбло шин программана юкъедихьар керда оттадаь хагиркой халхар, мехкарий халхараш. Ансамбла мутlарашта юкъебаьхкар трикотажни фабрикера мехкарий. Цар лоацца юкъа lомадир тайп-тайпара халхараш.

Уих деношка Венгерски Халкъа Республикерча вайца доттагlала бувзамаш леладечa Комаромски областе Нохч-Гlалгlайчен делегацеца кхачара цlакхьачай ансамбль «Асса».

Дукха хьашай я даь тlайийцар тхо доттагlаша. 23-ча январе Нохч-Гlалгlай АССР культура министр Р. А. Сайханов корте латта тха делегаци Будапештерча аэропорте lоессача тхога нlал хьежаш бар Комаромски областной Совета председатела заместитела Тибор Штейнер корте а волаш тхона духьалбаьхна нах.

Хьалхарча дийнахьа салоlаш а тайп-тайпарча предприятерча къахьегамхошца вlашагlдетталуш а хилар тхо. Иштта тхо тlа а ийна тхона шоай областа экономиках, культурах лаьца дувцаш хилар областной Совета председатель Ференц Киш а облсовета балхахой а.

Шоллагlча дийнахьа хьалхара репетици чакхъяьккхар оаха Тардошбани яхача юртарча художественни самодеятельноста доакъошхошца. Венгерски доттагlаша навсархошта lомадир чардаш яха шоай халкъа халхар. Хlаьта навсархоша царна довзийтар вайнаьха халхараш.

Сайринна тlаьхь аьнна хьалийна яр юртарча культура Дворецa зал. Массанена а чlоагlа езаелар Кавказера баьхкача самодеятельни артистий искусство. Къаьстта дика тlаийцар наха кагирхой халхар, мехкарий лирически халхар, жlайрахой халхар.

Концерт чакхдаьнначул тlехьагlа хьаьший сийна доттагlала сайре йир фусамдаьша. Цар шоай толашагlболча музыканташ а боалабаь, иллеш доахаш, халхараш деш дика цхьана сакъийрдар оаха. Юртарча кооператива председатела Иштван Чабона, кооператива доакъошхой цlераца тхона дег тlара баркал а аьнна, дlаихайкадир кооперативе беррагlча къахьегамхоша тха коллектив шоай кооператива сийлен членалла хьаэца лаьрхlалта. Фусамданьа заделa, хоза гlуланта чlоагlа раьза хилар тхо.

Шоллагlа концерт Орослань яхача городе луш хилар тхо. Цхьа эзар сага loха моттиг йола зал йиза яр. Цхьаь сахьата чакхдала дезаш хиннa концерт дика дlаьхделар. Цхьа илли, цхьа халхар чакхдалале эзар гулбеннарaшa дехарах артисташа кхы цlаьккха а илли ца оалаш, халхар ца деш. Концерт чакхдаьлча зале мел баьгlараша, сцена тlарча артисташа — массане а тlоаьраш а деттаж аьлар «Массаза а хьежазба малх» яха илли. Сцена хьайлаенкъал дуккха энгаш делар артисташта Венгрерча доттагlаша. Иштта хоза, хlара сага тоаш хулаш чакхдаьлар Эстергом яхача городе оаха декхна тlехьара концерт а.

Вежарашта йолча Венгре оаха лаьккхача лоацца юкъа совбаьлар тхона юкъера доттагlала бувзам. Оаха тlехьара доттагlала сайре чакхйоаккхача ше къамаьл деш повкъоста Тибор Штейнера аьлар: «Шо кхоана цlадолх, цхьабакъда, тха са, тха дог массе хана шуца хургда». Уж дешаш дар фусамдаьшцара тха доггуйла хьалхоахаш а. Иштта вlаши дезаш наьстар тхо, къастар тlехьагlа кхы а вlашагlдетталургдолаш, тхоашта юкъе тоссадена доттагlала бувзамаш цlаьккха а хадийтаргдоацаш.

М. АУШЕВ.
Навсарен района культура отдела заведующи.

СУРТА ТlА: Нохч-Гlалгlайчен делегаце вжкалаш Венгре мукъайоаккхаш лейгача Советски бlухошта Будапеште оттадаьча памятника йисте.

Ш. ЭДИСУЛТАНОВА сурт.

Диццургдац тхона

Дукха ха йоаццаш бижараш йолча Венгерски Халкъа Республике дихадар тхо. Чlоагlа гlадбиха, аьзаница наькъа а баьхна тlаийцар тхо цига. Тхо хилар дукхача хана деза вай республикаца доттагlал леладеча Комаромски областерча городашкеи юрташкеи.

Эгтара хьалхара тха ансамбла концерт хилар Тардошбани яхача юрта. Зал йизза болча нахa цахаддаш тlоараш а детташ бохкачa безамца тlаийцар тха концерт. Оаха мел яьккхача хана хьамсара хеташ тlаийдора тхо венгерски доттагlаша. Тхона гайтар цар Татабане, Орослане, Тата, кхыча городашка йола исторически моттигаш.

Будапеште долча хана тхо даха хилар фашистех Венгри мукъайоаккхаш байнача советски бlухой вежарий копа тlа. Байнарий спискашка хьежаш латташ тхоца хиннача Ибрагимова Марета ер доацаш вайначa шин даь майора Н. Ибрагимова цlи бlарганйра. Хlанз из дош тlема архивашка токхаш да.

Вlашагlкхийтта хилар тхо Эстергома городе йолча педагогически института студенташца. Цар йовзийтар тхона шоай городера исторически моттигаш, дийцар шоай студенчески вахарах лаьца.

Р. БЕКОВ.
«Асса» яхача халкъа ансамбла доакъошхо.

БЕЗАМЕ ВlАШАГlКХЕТАР

Яххагlча классе деша ягlача хана юкъеера со тахан сай новкъостий санна сона геттара саз а чlоагlа хьамсара а йолча коллективана. Хlанз со иттлагlа класе чакхйоаккхаш йоал. Ансамбле со йолча хана дукха тхо дакъа лоацаш хиннад тайп-тайпарча конкурсашка, фестивалашка. Оаха концерташ увттадаьд вай мехка дукхачa городашка, юрташка.

Цхьабакъда, сай а сай новкъостий цlерагlа а са майрра эла йиш я дукха ха йоаццаш Венгрера доттагlий болча оаха бихьа лииъ тхона эгтара чlоагlагlа дег чу бижарех а хиина дlааттала. Доттагlий болча оахон яьккха ха цlакха а йицлургьац тхона, Комаромски областерча дукхача городашкеи юрташкеи концерташ уттадир оаха. Венгерски доттагlаша йовзийтар тхона дукха исторически моттигаш.

Город Тате долча хана цlе мрамор йоаккхача шахте хилар тхо. Хlара ансамбла доакъошхочунна город Тата сийлахьча шахтера цlи елар. Дунна тешал деш сийлен значокаш а елар тхона.

З. ГАНТУКИЕВА,
«Асса» яхача халкъа ансамбла доакъошхо.

ДЕГlААХАРА МУЛАШ

Иалеи халхарен халкъа ансамбль «Асса» Навсарен районерча юкъерча школашка деша багlа дешархой хьа а херж 1969 шера вlашагlъелла я. Тхо дlадолалуча хана кlезига бар тха коллективе нах. Цун доакъошхоша дика кхетадаьр шоашта хьалхашка латта декхараш, фу хургда хацар шоаш леладеча гlулакхах. Цу хана кхачча Навсарерча районе хиннабац цу тайпара ансамбль.

Хlаьта халонаш дlа мел вийрзача оагlорахьа йоалаш яр. Занятеш е зал яцар, йоацаш яр костюмаш, музыкальни инструменташ, кхыдар. Коллектив вlашагlйоладача хана чlоагlа новкъостал дир тхона цу хана района культура отдела заведующи хиннача Б. М. Хамхоева. Ший ха да кхоеш оала репетици еча хана тхоца массазa а тулар из коллектива хосар, антюмаш вlаштlехьаькхар, ансамбла репетици ергйолаш зал ийсийр. Хьалха репетици е залаш лехаш городерча школашка гlолла чакхйоалар со.

Халонаш хиннаяте а, хlера да луш ансамбла боли вlаштlехьбаьккха гlоташ хьиоре къахьийтар массане а. Ансамбла коллектив къона яле а, 1973 шера деиз хадданза художественни самодеятельноста республикански хьажарашка лауреат хулаш хьайоагlа. 1973-ча шера хиннача республикански хьожаре котало а яьккха, тха ансамбль дакъа лаца яхийтар Дона тlарча Ростове хиннача юртарча художественни самодеятельноста Еррнгроссийски хьажаре. Цига дакъа лоацаш хиннача 20 совгlа РСФСР хореографически коллективашта юкъе лауреат а хиина вай мехка столице — Москве даха бокъо яьккхар оаха. Бокхача толамца чакхдаьлар тха цига хиина концерташ а. 1973 шера елар коллективана халкъа ансамбль яха сийлен цlи. Хlаьта массава а вlашагlкхийтта хиннача собрание «Асса» аьнна цlи тилар оаха тхоай ансамблах.

«Халкъа ансамбль» яхача дешаша бехктокхам лаккхбир тха коллективна. Оаха кхетадир тхоашта хьалхашка латта декхараш лоархlаме дола, тха искусство наха эшаш а хьожаш а хилар.

Оаха тхоай программа кердаиккха лаьрхlар. Дукха хаяр со гlалгlай фольклора мотиваш юкъе а хургйолаш программа хулда безам болаш йола. Хьалха а долаш дар «Нохч-Гlалгlай кагирхой», «Мехкарий лирически», кхыдола халхараш. Керда программа оттаеш оаха репертуара юкъедихьар «Навсарера лезгинка», «Гюра баьреш», «Хьаст болча вlашагlкхетар», яха кхыдола халхараш.

Ха дlа ме йода боккагlа тулар ансамбла доакъошхой дегlайоагlар цар артистически говзал. Лаккхенчача говзалга хьежна хувцалора тха программа а. Кхы керда халхараш а юкъедоаладир оаха. Уж да вежарий, жlайрахой, «Асса», «Жа lуй» яха халхараш. Оттайир «Балха да йистедаьлча» яха хореографически композици.

Керда программа къоабал а яь тlаийцар зрителаша. Хlаьта 1976-ча шера город Сочe хиннача Еррнгсоюзни фестивале бизза толам баькхар тха коллективо. «Ассана» доша медали лауреата цlи елар.

Конкурсашкеи фестивалашкеи дайъа лаьца lац тха ансамбль. Нохч-Гlалгlайчен къаман искусство шерра дlа йовзийташ хул тхо вай лоалахой болча Дагестане, Кхабарда-Хlирий, Черсий-Балкхарой республикашка, Ставропольски, Краснодарски краяшка. Цу массайолча моттигашка безамца тlаийцар тхо, сийлен грамоташ а тийлар.

Дукха ха йоаццаш тха ансамбль вежарашка йолча Комаромски областе гастролешка хилар. Дукхача городашкеи юрташкеи концерташ уттадеш хилар тхо. Тха делегаци хьамсара тlаийцар вай венгерски доттагlаша. Комаромски областерча кулгалхоша торо елар тхона венгерски халкъа культура, живопись, архитектура, искусство йовза.

Цlадоагlаш оаха ера тайп-тайпара сувенираш, городий сурташ. Бакъда, из керттердар дац. Керттердар — венгерски советски наьха доккхагдоацача доттагlала бlайхача безама кхы цхьаькха цхьа тешал а хиина тха вlашагlкхетараш дlаатта хилар да.

М. ГАПАРХОЕВ,
РСФСР культура заслуженни балхахо, «Асса» яхача халкъа ансамбла балетмейстер.

ТАХАНИ КХОАНЕЙ ХУРГДА

17-ча ФЕВРАЛЕ

В. И. Ленина цlерагlа культура Дворец. 14.00. Ионкха зал. «Жяварий, кlаянтий!» яха тlема-спортивни яхьаш. 15.00. Кинодезарий клуба заседани. 16.00. Библиотека. «Халкъа декал» яха беседа. 16.00. «Веланъажар» яхача халхарий ансамблеи «Орга» яхача къаман хьалхара ансамблеи Н. Анисимова цlерагlча заводе дола концерт. 17.00. Кинозал. «Ден нердадараш» яха кинопанорама. 18.00. Лекционни зал. Советски Герзашцарча Низашта хеталь кинофестиваль. «Новкъостех, доттагlех лаьца» яха художественни фильм.

Н. К. Крупская цlерагlа культура Дворец. 18.00. «30 шу даьнкаршта» яхача клуба заседани. 19.00. Харжархошта дола «Сигала бос бола экспресс» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт.

Пролетбата цlерагlа культура Цlа. 10.00. Аттракционаш, ловзара автоматаш. 12.00. Художественни самодеятельноста концерт. 13.00. «Тхо — хургдола бlухой» яха Советски Эскарен Тlема-Форда Флотен 61 шу дизара хетадаь утренник.

18-ча ФЕВРАЛЕ

В. И. Ленина цlерагlа культура Дворец. 11.00. Ионкха зал. Советски Эскарен Тlема-Форда Флотен 61 шу дизара хетадаь концерт. 18.00. Лекционни зал. Советски Герзашцарча Низашта хеталь кинофестиваль. «Шин наькъагlа дода кема» яха художественни фильм.

Н. К. Крупская цlерагlа культура Дворец. 10.00. «Къона ленинхо» яха кинотеатр. 17.00. «Светофор» яхача агитбригада концерт.

КИМ цlерагlа клуб. 13.00. «Колобоки хоарсами» яха тениний театра спектакль. 14.00. Бозк беш хургда «Сийг» яха кинотеатр.

Пролетбата цlерагlа культура Цlа. 10.00. Аттракционаш, ловзара автоматаш. 11.00. Бозк беш хургда «Чебурашка» яха берий кинотеатр. 17.00. «СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара накъадолхаш» яха кинолекторий.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.30 — Iуйранара гимнастика.
9.30 — «АББА Дейкн».
9.59 — «Шоана, дай-деданой!».
10.30 — «Майор Вихрь». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 3-гlа сери.
11.40 — «Дукхагlа — дика [illegible]».
12.10 — «Iуйранара почта».
12.40 — «Укхашlехо». [illegible] популярни программа.
13.25 — «Советски вахари».
13.55 — Хоккейна бола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — ЦСКА. Ленина цlерагlча Центральни стадиона спорта Дворецера трансляци. Перерывах — «Спортлото» тираж.
16.15 — «Селаlад». Австре [illegible] творчества [illegible] Дунен халкъашта юкъерча фестивале телевизионни программа.
16.50 — «Бlаргагушдар — гешалдар».
18.30 — «Тха обозрени». Дlаьхьа политически обозреватель Ю. А. Летунов.
19.15 — Литва искусства говзанчий концерт. Вильнюсера передача.
19.50 — «Цlа йоаца седкъа» яха телевизионни художественни фильма премьера. 1-ра сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Цlа йоаца седкъа». Художественни фильм. 2-гlа сери.
22.45 — «Халхара ритмашка». Эстрадни программа. Чаккхьалча — керданаш.

II ПРОГРАММА

10.00 — Далаьхьа музыкаш.
10.15 — «Вай бо».
10.45 — «Эрсий мотт».
11.15 — «Шахматни школа».
11.45 — «Къона пенаш». Художественни фильм.
13.15 — «Наьна школа».
13.45 — Я. Мамиевич. «[illegible]». Вахтангова цlерагlча Почтахьалкхен академически театра фильм-спектакль.
16.10 — «Художника дика [illegible]».
16.40 — «Берий застава». Телевизионни документальни фильм.
16.55 — «Тешам». Телевизионни художественни фильм. Хьалхара сери.
18.00 — Передачий программа.
18.05 — «Къилбаседа Кавказ». Киножурнал.
18.20 — «Вай доттагl — Херсон». Киноочерк.
18.30 — «Шоана, хьайбаш лелдерш!». Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза ферман балхахошта дола концерт.
19.15 — Спортивни хьаьш.
20.00 — «Бийса дикаьъла хьеон шун, бераш!».
20.15 — Кот-союзаьш хаккарах бола дунен чемпионат. ФРГ-ра передача.
21.00 — Документальни фильмий программа.
21.40 — «Фильм-балет».

18 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка а дlаотта!».
9.00 — Гнесиний цlерагlча музыкально-педагогически училища студентийи выпускникийи концерт.
9.30 — «Сурта бетта галлат».
10.00 — «Советски Союза гlулакх деш ва!».
11.00 — Фаьлг бола хьоашагlа. «Дюймовочка». Мультфильм.
12.00 — «Музыкальни киоск».
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — А. Гельман. — «Цхьа заседани протокол». Театральни спектакль. Горьки цlерагlча Ленинградски академически Драматически театра фильм-спектакль.
15.45 — Мехка къахьегама чулактовашта [illegible] фильмий киноклуб. «Дахха заказа коэффициент» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
16.15 — М. Равель. Болеро.
16.30 — «Кинопанорамий клуб».
17.30 — Мультфильмий программа.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъерча панорама».
18.00 — «Иллешна кугарла вай...».
21.00 — «Ха».
21.30 — «Спортивни программа»: 1. «Чемпиона бlаргашка чемпионат». 2. Кот-союзаьш хаккарах бола дунен чемпионат. ФРГ-ра передача. Чаккхьалча — керданаш.

II ПРОГРАММА

10.00 — Документальни телевизионни фильмий программа.
10.25 — «Шоана, дай-деданой!».
10.55 — «Iуйранара почта».
11.25 — «Дийнача хlамай дунен тlа».
12.25 — «СК-а турнир».
13.55 — Хоккейна бола СССР чемпионат. «Спартак» (Москва) — «Трактор» (Челябинск).
15.30 — «Селаlад». Австре [illegible] творчества [illegible] дунен халкъашта юкъерча фестивале телевизионни программа.
17.00 — «Тешам». Телевизионни художественни фильм. 2-гlа сери.
18.00 — «Кармен — сюита». Фильм-балет.
18.50 — «Саги закон».
19.20 — «Искусствера вlашагlкхетараш».
20.00 — «Бийса дикаьъла хьеон шун, бераш!».
20.15 — «Укхашlехо».
21.00 — «Симфонически музыка». Ленинградера передача.
21.40 — «Генерал Рахимов». Художественни фильм.

РАДИО

17 ФЕВРАЛЬ

6.40 — «Юртара ахар». «Дукхагlа шурен дукха» (нохчий меттала).
6.30 — Музыка (нохчий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.15 — Передачий программа.
8.25 — «Къонах» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
10.30 — М. Мусаев. «Къона [illegible] дика гlалат» яха дувцар (нохчий меттала).
11.00 — «Къона къахьегамхо» яха ашарий передача (эрсий меттала).
11.40 — «Кlарцхал» яха сатирически журнал (гlалгlай меттала).
14.30 — «Чакхдалаза дола вlашагlкхетар». Профессора В. Виноградова очерк (эрсий меттала).
16.00 — Хьона да, Даьна, салтехуш дагlа (гlалгlай меттала).
17.00 — Москва.

18 ФЕВРАЛЬ

7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — Шоана дукхадеза музыкаш (эрсий меттала).
11.15 — Концерт (гlалгlай меттала).
11.30 — «Къона тlехье» (нохчий меттала).
15.00 — Украинин Россех вlашагlкхетара 325 шу далара хеталь Херсонски областен Нохч-Гlалгlай АССР-ен къахьегамхой доттагlлен сийре. Керчача архитектора еш йола трансляци.
16.00 — Украински ашарий концерт.
16.30 — «Школьни глобус» (эрсий меттала).
18.00 — «Цlе сийгаш» (гlалгlай меттала).
18.30 — «Малешна доттагlал ашарех». Концерт (нохчий меттала).

СССР—Мали

Советски Союзои Мали паччахьалкхенои дlа-юкъ леладу цхьатарра бокъонаш хилара, вlаши чурча гlулакхашка юкъе ца гlертара, вlаши пайдане хилара ларда тlа вlаштlехьдаьха гlулакхаш толаме дегlадоагlа. Царна юкъе йоагlа общественни вахара, эгтара хьалха социально-экономически сфера, дукха оагlонаш.

Мехка экономика дегlайоалдаран малийски промышленноста а юрта боахама а йоккха говзал йола вадраш кийчъяран боккха лоархlам болаш я, белгалдоах «ЭССОР» яхача правительственни газето. Советски Союзо новкъостал а деш Диаму яхача хьалъяь цементни завод, Катибугура юртбоахама институт, Бамакора профессионально-технически дешара центр.

Сихха хьалъеш латт хlанзекъа а мел эша оборудовани СССР-рера дlакхоачаяь йола дешанза хидара духьала къовсам лоаттабера йола къамен центр.

Сихха дегlадоагlа торгови гlулакхаш а. Малийски фирмаша дика а тешаме а лоархl советски техника. Хlаьта чlоагlа раьза а болаш дlа-юха гlулакхаш леладу арахьарча торговле «Международная книга», «Техноэкспорт», «Авиаэкспорт» яхача а кхыча а объединенеца.

Дlахо шерлуш латт советско-малийски культурни бувзамаш. Дукха ха йоаццаш Мали столицеи кхыча городашкеи хилар советски культура Денош. Итташ эзараш малийцаш хилар советски артистий концерташка, цар на яйзар фотографей, книжкай, прикладной искусства советски выставкаш.

СУРТА ТlА: производственни дешара вола мастер москвич А. Спиридонов Советски Союзо новкъостал а деш Бамако вlашагlъеллача малийски профтехцентре дешархошца цхьана.

Н. ЗОТИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ФЕ ХИЛА

Машенаш сов сиха лехкар — наькъашка гlолла лелифа бокъонаш теаха а еш транспортаца эгтара духхагlа хатараш хулийташ дола бахьан. Водителий бехкагlа хулаш долча хатарех хlара кхоалагlа дар цу бахьанагlа хул. Наькъагlа лелара правилаша доаланаш оттадаьд машений сухала — городашкеи нах бехача моттигашкеи, грузовой автомобилашца нах дlа-са кхувлача, тlехьайийза кхы машен йолча хана. Керттерча дакъе водитело ше кхоа кхераме хургйоаца сухал наькъа тlарча хьалашка хьежжа. Из-м кхетадеш а да: мел лелача метте, наькъа тlа моллагlа хьал найсделча кхераш ца хилара тешам луш дола доаланаш оттаде вlаштlехьдаргдац. Белгалдоаккхаргда вай: сухал тlехьаяккхарн геттара сихен яхача дешай маlан цхьатара дац. Цхьан наькъа тlарча цхьан участке сахьата 80 километр сиха лелла мегаргья машен (шийса, бекъа, лаьра никъ, хlама дина бlаргагуш, духьала хlама йоацаш хулеl). Хlаьта сахьта 50 километр сиха доалле а кхераме хила тарлу (наькъа тlа ша уллаш, из тоабара балхаш деш, гlашлой дукха лелаш хулеl). Цхьабакъда, хиза тарлуш дола хатар дукхагlча дакъе массаза а сухалца юкъарчал доацаш дувзадена да. Машена массагlа ме йода, дагадоацача минуте хатар хилара аьттув дукхагlа хул. Хlаьта кулаш дола хатар ше а къезагlа хул.

Дукхьаза доьшаш наьнагlа воагlаш машен сов сиха лаллар бахьан долаш, цунна доал де ца а могаш. ЗИЛ-130 яха автомашен ахка лкийтай цун водитела Убайдулаева. Из авари хиннача метте 2 саг вийнав, цаl чlоагlа лозаваьв.

Шин доалахьарча «Жигули» яхача машинаца Грозненра Магlалбике бодача наькъагlа водаш Богатырев Сатабе, духьала машенаш ухача аьрда оагlорахьа дlа а хьайза. Юталйоагlача ПАЗ-672 яхача автобуса тlатехай шин машен. Легковой автомобила тlа ваьгlача с водитела а, е пассажирашта а кхерамален тlехкараш доаккхаш хиннадац, цудухьа дlабеттабенна чlоагlа човнаш яь а болаш, больнице бихьаб уж.

Петропавловски станице вахача Бессарабов Владимира ИЖ яхача мотоциклаца ше водаш наькъо гола тоххача метте на юха-къовла ца а могаш, наьнгa йистте латтача лафета тlатехай мотоцикл. Цига водитель веттел, тlехьашка ваьгlа пассажир а вийнав, мотоцикл лемаш йоацаш хиннаб уж.

Дlадахача кlирагlа республика наькъашка 46 авари яьй, 4 саг ве а вуйш, 10 сага човнаш а ех.

НГlАССР МВД ГАИ.

Хаоттам

Тахан республике гlоллеи Грозней кхаьда хургья, цхьаццайолча моттигашка кlезиг-дукха ютlаелхаш а йолаш, ди чакхдоаллаш битъо биляа ша хургба, малхбоалехьара секунде 5 метр сиха мух хьекхаргба. Республике гlолла 0—5 градус шийла хургья. Грозне — 2—4 градус йlайха, ди чакхдоалача хана 5 градус шелалга кхоачаш лох а дуй.

Кхоанеи лоамеи кхаьла, юкъ-юкъе сиха а екхаш ха хургья. 18 феврале лаьгlо лоа а делхаш, кlезиг-дукха дохк а доаллаш, битъо бийла ша а болаш ди хургда. Малхбоалехьара 3—7 метр сиха мух хьекхаргба, бийсанна 4—9 градус, дийнахьа 2—7 градус. 19 феврале бийсанна 11—16, дийнахьа 0—5 градус шелал йолаш ди хургда.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурен отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; кехаташ отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадуъя шинарен, ерен, шоаттен деношка.

СФ00058. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Мациевски, 32. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Мациевского, 32. Заказ № 1246.